

Ravnomyjni razvoj Hrvatske

RAVNOMJERNI RAZVOJ HRVATSKE

HSS se kroz povijest uvijek borio za prava hrvatskog čovjeka gdje god živio, ali svjesni teškog života na hrvatskom selu primarno smo težili stvaranju što boljih uvjeta života seoskog stanovništva. U vrijeme osnivanja HSS-a (tada HPSS-a), 91,5 % stanovništva živjelo je na selu, a poljoprivredom se bavilo 78,6 % od ukupnog stanovništva. Tada je naglasak našeg političkog djelovanja bio na pravu glasovanja na izborima svih građana i na opismenjavanju seoskog stanovništva.

HSS je svojim imenom, nastankom, članstvom, a i percepcijom javnosti, Stranka koja najviše od svih stranaka vodi brigu o žiteljima hrvatskog sela. Naš osnivač Stjepan Radić je vodio brigu o selu, ali ga to nije ograničavalo da Stranka bude vodeća po nizu tema, a i sam je bio ministar prosvjete jer je ocijenio da je opismenjavanje jedan od ključnih problema cijelog društva u to vrijeme.

U Statutu HSS-a dane su osnovne odrednice: HSS je politička stranka koja svojim djelovanjem promiče nacionalnu slogu, mir, pravice i čovječnost. Kao humanistička i socijalno osjetljiva Stranka, brine se o svim socijalno osjetljivim slojevima društva, o očuvanju nacionalnih, kulturnih i tradicijskih, te ekoloških vrijednosti, o slobodi vjeroispovijesti i pravu svakog čovjeka da, poštujući prava drugih, uredi svoj život prema vlastitom izboru.

Braća Radić, poučeni narodnim iskustvom, nasljednom baštinom, etičkim vrijednostima i filozofijom prirodnih zakona kulture življenja izradili su "seljački nauk", idejnu podlogu za osnivanje Hrvatske seljačke stranke. Ta je podloga njima i njihovim nasljednicima, dr. Vladku Mačeku i dr. Jurju Krnjeviću, kao i njihovim sljedbenicima, bila putokaz u dugoj i teškoj borbi za Hrvatsku kao državu slobode, čovječnosti, vjere, poštenja, rada, mira, pravice i demokracije.

Stvaranju hrvatske države u Domovinskom ratu HSS daje svoj politički doprinos, a velik broj članova i dužnosnika aktivno je sudjelovao u postrojbama Hrvatske vojske.

Na izbore 2007. godine izlazimo s temeljnim programom Preporod hrvatskog sela koji u središte interesa ne stavlja samo poljoprivredu, već selo u cijelosti i njegove stanovnike. Preuzimanjem Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja preuzimamo i preko 72.000 korisnika raznih oblika državnih poljoprivrednih potpora, te se svim snagama borimo za njih. U području poljoprivredne proizvodnje susrećemo se s nizom loših globalnih trendova (svjetska mljekarska kriza, viškovi mesa i žitarica...), te smo državne potpore u gotovo svim proizvodnjama doveli do visine iznosa EU poticaja, ali i zadržali velik broj poticaja koje nećemo smjeti imati ulaskom u Europsku uniju. Nakon završetka tog posla i najvećeg proračuna za poljoprivredu u povijesti Hrvatske (4 milijarde kuna) u srpnju 2009. godine preuzimamo resor regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva, te osim o poljoprivredi vodimo i brigu o regionalnom razvoju koji u svom sastavu ima i niz fondova EU koji su temeljno namijenjeni ravnomjernom razvoju Hrvatske tj. hrvatskom selu.

Istovremeno s procesima u HSS-u događali su se i procesi u Hrvatskoj pa tako od 1,36 milijuna stanovnika koji su se bavili poljoprivredom 1910. godine došli smo na 81.920 korisnika poticaja 2009. godine, a poticaj se davao za svaki hektar zemljišta. Istovremeno se i smanjivao broj stanovnika na hrvatskom selu koji je došao na 31 % 2001. godine. Dakle, iako se smanjio i broj stanovnika sela, još više njih je napustilo poljoprivrednu aktivnost. Nameće se zaključak da ako stvarno želimo pomoći hrvatskom selu u okviru realnih mogućnosti, a ne lažnih obećanja, moramo se okrenuti izgradnji komunalne i socijalne infrastrukture po hrvatskim selima te ravnomjernom razvoju svih regija Hrvatske.

Očito je da će Hrvatska seljačka stranka u skladu s bitnim političkim, demografskim, sociološkim i ekonomskim promjenama morati odgovoriti s određenim promjenama i korekcijama u glavnim strateškim odrednicama politike Stranke.

Gospodarske i geografske promjene u Hrvatskoj ostavile su traga i na izbornim rezultatima HSS.

Godine 2000. HSS je imao 16 zastupnika u Hrvatskom saboru, dok je na parlamentarnim izborima 2003. godine, usprkos nadležnosti nad poljoprivredom i velikim pozitivnim pomacima u brizi države oko poljoprivrednika, HSS dobio 9 zastupnika. U gradovima smo dobili 6 % više glasova nego u općinama.

Na parlamentarne izbore 2007. godine HSS ide u koaliciji s HSLS-om i dobivamo 6 zastupnika HSS-a, a u gradovima dobivamo 17 % više glasova nego u općinama.

Iz rezultata parlamentarnih izbora 2003. ili 2007. godine vidljivo je da HSS dobiva veći dio glasova u gradovima i da se taj trend povećava.

Na regionalne i lokalne izbore 2009. godine ide se po novom zakonu s neposrednim izborima, a izabrano je naših 6 gradonačelnika i 60 načelnika, te velik broj zamjenika i predsjednika vijeća, što je rezultat jednak ili čak i bolji od rezultata iz 2005. godine. Tih 66 načelnika i gradonačelnika su u prvom krugu dobili 40 % više glasova nego HSS na parlamentarnim izborima, na istom području. Iz tih podataka i iz razgovora s izabranim čelnicima mogu se izvesti neki zaključci. Primjerice načelnici koji ponavljaju mandate su u pravilu dobili ponovno povjerenje mještana na osnovu infrastrukturnih uspjeha, a ne na državnoj brizi za poljoprivredu (čak je nekima to bila i otegotna okolnost). Također, vidljivo je da su dobili više od dvostruko glasova nego na državnim izborima, te usprkos koalicijama, očito je uspješan modalitet kampanje i teme za izbore koje su odabrali.

Važno je napomenuti da je kod većine sela u područjima gdje HSS ima jaču potporu zamjetan znatno manji broj seoskog stanovništva koji živi isključivo od poljoprivrede, dok u slavonskim selima s većim udjelom poljoprivrednika nažalost imamo slabiju potporu.

Kada se vidi povijesni prikaz opadanja broja poljoprivrednika koji dobivaju državne potpore, kao i broja stanovnika na selu, razumljivi su i rezultati na parlamentarnim izborima.

Također je jasno da od 1,3 milijuna ljudi koji žive na hrvatskim selima njih maksimalno 150.000 je obuhvaćeno državnim potporom u poljoprivredi i taj broj će svakim danom biti sve manji. Fokusiranje politike HSS-a samo na taj dio građana, tj. pretvaranje u poljoprivredni sindikat nažalost dovodi nas do ciljnog tržišta od samo 150.000 birača što je premalo za bilo koju političku stranku. Kako bi HSS imao sigurnu budućnost moramo pristupiti osim gradskom stanovništvu i onom stanovništvu koje se ne bavi poljoprivredom, a živi na selu, odnosno minimalno 1,15 milijuna stanovnika sela. Iz tog razloga je nužna veća posvećenost prostoru na kojem žive tj. hrvatskom selu, ali i egzistencijalnim problemima većeg dijela stanovnika sela (obrtnici, radnici...). Zastupanje interesa poljoprivrednika uvijek će biti briga HSS-a, ali dio operativnog posla preuzeo je prvo Hrvatski seljački savez, asocijacija koju smo osnovali 1999. godine, a 2009. godine, na našu inicijativu, osniva se i Hrvatska poljoprivredna komora, čija je uloga predstavljanje poljoprivrednika, osobito obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, te biti „sindikat poljoprivrednika“.

Program HSS kojim smo izašli na izbore 2007. godine pod nazivom Preporod hrvatskog sela većim svojim dijelom je i govorio o mjerama poboljšanja života na selu, a manjim dijelom o poljoprivredi kao gospodarskoj djelatnosti dijela stanovnika sela. S obzirom na gospodarsku krizu u samom dijelu programa najveći postotak realizacije i imaju izravne potpore poljoprivredi, dok se druge mjere puno teže realiziraju.

Dodatna okolnost je ulazak u Europsku uniju, događaj koji će sve političke stranke natjerati na promjenu načina razmišljanja i funkcioniranja, kao i prilagodbu svojih programa. One stranke koje među prvima to naprave ostvarit će možda i ključnu prednost u političkoj borbi. Prilike i unutar Europske unije se mijenjaju. Na temelju analiza učinaka dosadašnjih politika i zadovoljenja potreba građana predlažu se nove politike i novi proračun za slijedeće financijsko razdoblje. Još 2000. godine poljoprivreda je dobivala 48 % od ukupnog proračuna. Sada regionalni razvoj ima 35 % proračuna EU, i izjednačava se s poljoprivredom. Po novim strateškim dokumentima EU za očekivati je da se takav trend i nastavi i da 2013. godine proračun za regionalne politike bude veći od proračuna za poljoprivredu i ruralni razvoj.

HSS-ova politička strategija obuhvaća sva područja života, ali uvijek zadržavamo poziciju stranke koja vodi brigu o hrvatskom selu, ali ne isključivo samo o poljoprivrednicima, već o svim stanovnicima bez obzira na gospodarsku djelatnost.

Zato smo odlučili pripremiti program koji će u središte staviti ravnomjeren razvoj cijele Hrvatske, s ciljem stvaranja novih radnih mjesta, kroz razvoj temeljen na znanju, inovacijama, obrazovanju i informacijskom društvu, na boljem korištenju sirovinske osnove i prirodnih resursa, te povećanju konkurentnosti. Isto tako važnim ciljem ravnomjernog razvoja Hrvatske mi u HSS-u smatramo i smanjenje socijalne ranjivosti pojedinca i skupina, povećanje socijalne uključenosti, lakšeg pristupa svih skupina društva cjeloživotnom učenju i domeni rada. Borba protiv siromaštva jedan je od preduvjeta za poboljšanje kvalitete života

Zato smo odlučili predstaviti dio politike HSS-a – regionalnu politiku, na kojoj se temelji razvoj i budućnost Hrvatske.

Svjesni smo činjenice da je za to potrebna stručna, učinkovita i motivirana javna administracija, pojednostavljenije i pojeftinjenje poslovnih procedura, učinkovito i neovisno pravosuđe. Uloga moderne države, za kakvu se zalažemo, je da bude dijelom nositelj ekonomske politike, kroz stabilnost javnih financija kao temeljem makroekonomske stabilnosti, ali i aktivan sudionik na tržištu kroz vlasništvo i upravljanje nizom gospodarskih subjekata. Moderna država mora osigurati da, uz slobodno tržište koje osigurava konkurentnost, tržišni mehanizmi ne mogu biti jedini regulator ukupnih odnosa u društvu. To je dio koncepcije održivog razvoja, koji je temeljna odrednica politike HSS-a. Naša politika će omogućiti svim regijama da ostvare svoj potencijal i iskoriste mogućnosti za održiv razvoj i blagostanje svojih stanovnika, dajući potporu manje razvijenima, uz poštivanje prava razvijenijih da i dalje ulažu u svoj razvoj. Uz podupiruće mehanizme fiskalno monetarne politike potrebno je i druge sustave razvijati i prilagođavati. U prvom redu to se odnosi na obrazovni sustav i sustav visokog školstva i znanosti. Samo obrazovani ljudi s visokom razinom specifičnih znanja i vještina koje omogućuju tehnološki razvoj i inovativnost osigurati će rast i razvoj kakav mi želimo u Hrvatskoj, temeljen na znanju, inovacijama, obrazovanju i informacijskom društvu. Uz to zalažemo se za obrazovni sustav koji će stvarati ljude koji će postati građani svijeta, a da istodobno ne izgube dodir sa svojim korijenima, tradicijom i nasljeđem. Zadatak obrazovanja je da osposobi svakog pojedinca da razvije i iskoristi sve svoje talente i kreativni potencijal, i da takav pojedinac aktivno sudjeluje u životu svoje nacije i lokalne zajednice, za svoju i opću dobrobit. Regionalna politika ima za cilj stvoriti i ojačati infrastrukturu, kako kadrovsku, tako i fizičku za stvaranje takvog obrazovnog sustava.

Svim građanima moramo naše demokršćanske vrijednosti pokazati sukladno novim vremenima, problemima i izazovima, zadržavajući tradicionalne vrijednosti, ali koristeći nove metode i strategije.

Sve prisutnije pojave kao što su *prekomjerno korištenje prirodnih resursa i onečišćenje okoliša, financijska nestabilnost, klimatske promjene, terorizam, starenje stanovništva*, postaju sve izraženije, ali mi smo spremni dati odgovor na njih. Suočeni smo s visokom stopom nezaposlenosti, sporim promjenama javne uprave, slabim gospodarskim rastom, rastućim nezadovoljstvom građana životnim uvjetima i nepovjerenjem u politiku, te visokom zaduženosti na svim razinama.

Tradicionalne vrijednosti nauka braće Radić na kojem se temelje svi naši programi: *jednake mogućnosti za sve građane, socijalna uključenost, pristup svih slojeva i skupina društva obrazovanju i domeni rada, pravo pojedinca na osobnost, solidarnost, ravnomjeran razvoj cijele Hrvatske, s naglaskom na ruralna područja, održanje učinkovite lokalne i regionalne samouprave, čuvanje nacionalnih interesa*, imaju svoje mjesto i u modernoj Hrvatskoj i sve više dobivaju na značaju.

Nezamjenjiva je vrijednosti općina, gradova i županija što omogućuju građanima da sudjeluju u javnoj vlasti i da neposredno odlučuju. Zato za ustroj lokalne i regionalne samouprave temeljni kriteriji ne mogu biti fiskalna snaga i broj stanovnika, već se kod razmatranja ustroja moraju ocjenjivati i pokazatelji dosadašnje uspješnosti. To se prvenstveno odnosi na uspješnost razvoja komunalne i društvene infrastrukture (cesta, vrtića i dr.), kao i ekonomske razvijenosti. Kod toga ni jednog trenutka ne smijemo smetnuti s uma povijesno naslijeđe, kulturni identitet i cjelovitost prostora. Argument koliko bi središnja država uštedjela ukidanjem nekih lokalnih ili regionalnih samouprava je neprihvatljiv, jer ne postoje lokalne zajednice radi države, već radi svojih građana.

HSS je svoj nauk različito nazivao, ali je svjedočio svoja demokršćanska načela kroz cijelu svoju povijest. Naše demokršćanske vrijednosti potrebno je predstaviti kako bi se vidjelo da odgovaraju novim izazovima, da tradicionalne vrijednosti daju odgovor na suvremena pitanja.

U svom djelovanju, od programa do konkretnih mjera i akcija HSS ne zaboravlja demokršćanska polazišta: obitelj je zajednica koja je temelj društva, koju treba pomagati da može ostvarivati svoju svrhu, jer je nezamjenjiva u svojoj ulozi; dostojanstvo ljudske osobe jer ljudi su uvijek cilj, nikada sredstvo. Dostojanstvo se može zaštititi samo zajamčenim ljudskim pravima; solidarnost jer osoba se ostvaruje u zajednici, ne mogu se uzdizati osobne slobode na račun drugih. Osobito je važna međugeneracijska solidarnost; supsidijarnost kojom država treba jačati i pomagati lokalnu i regionalnu samoupravu, te institucije društva, kako bi mogli ispunjavati svoju ulogu: društvo ima

uvijek prvenstvo pred državom; participacija koja je pravo svakog građanina da sudjeluje u društvenom razvoju na svim razinama; prirodna dobra, resursi, namijenjeni su svim ljudima kako bi zadovoljili svoje pravo na život. Održivo korištenje resursa važno je kako se ne bi ugrozile potrebe budućih generacija i njihovo pravo na život.

Isto tako HSS ne zaboravlja što su nacionalni interesi, a to je sačuvati nacionalno blago i ostaviti djeci nasljeđe. U prošlim izborima u središtu interesa je bila sigurnost zemlje kroz pridruživanje Sjevernoatlantskom savezu i opstojnost kroz pridruživanje Europskoj uniji. Ne napuštajući stajališta okrećemo se strateškim odrednicama moderne europske politike, a to je ravnomjeran razvoj koji treba osigurati dobrobit svih građana.

Vodstvo HSS-a može novom općom političkom strategijom vratiti nekadašnje birače, privući velik broj dosadašnjih nezadovoljnih glasača drugih stranaka i motivirati glasače koji ne izlaze na izbore. Zašto je nužno repositioniranje HSS-a:

1. HSS je kroz povijest bio ključna politička stranka hrvatskog naroda, uvijek se baveći najvažnijim pitanjima za budućnost Hrvatske. HSS to može i mora opet biti
2. Hrvatska ulazi u Europsku uniju što će izmijeniti mnoge okolnosti u kojima su građani i političke stranke funkcionirali
3. Građani očekuju konkretna i nova rješenja sukladno pravilima EU i stranka koja prva ozbiljno iskorači u tematiku prednosti (i nedostataka) pristupanja EU imat će možda i ključnu prednost u razvoju i pozicioniranju na političkoj sceni
4. Vodstvo HSS-a može novom općom političkom strategijom vratiti nekadašnje birače, privući velik broj dosadašnjih nezadovoljnih glasača drugih stranaka i motivirati glasače koji ne izlaze na izbore
5. S obzirom na aktualno učešće u Vladi RH (i javnu percepciju) slobodno se možemo osloboditi uloge „poljoprivrednog sindikata“ i pozicionirati se kao stranka koja ponajviše vodi brigu o svim stanovnicima općina i manjih gradova bez obzira na profesiju
6. Pozicioniranje u nizu područja u kojima imamo potencijala, ali nas javnost ne percipira kao ključne nosioce (ekologija, turizam, obrt i poduzetništvo...)
7. HSS se povećao u broju članstva od 32.000 početkom 2006. godine na 50.000 članova u travnju 2010. godine s bitnim porastom broja žena i mlađih ljudi
8. Pojavljuje se sve više novih glasača, a stječe se dojam udaljenosti političara i stranka od „običnih“ ljudi i njihovih svakodnevnih problema

REGIONALNI RAZVOJ

Konačni cilj politike HSS je omogućiti uvjete života građana jednakima u svim krajevima Hrvatske kroz ravnomjeran regionalni razvoj RH.

U tom smislu, jedno od najznačajnijih postignuća HSS, kroz Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva u ovom mandatu, je donošenje Zakona o regionalnom razvoju i Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske, a što predstavlja preduvjet cjelokupnog budućeg ravnomjernog razvoja Republike Hrvatske.

Zadaća regionalne razvojne politike jest omogućiti svim regijama da ostvare svoj potencijal i iskoriste mogućnosti za održiv razvoj i blagostanje svojih stanovnika, posvećujući pritom dodatnu pažnju područjima koja zaostaju u razvoju. Za postizanje tog cilja potrebno je zajedničko i usklađeno djelovanje brojnih partnera. Pritom se od svih ključnih sektora društva (Vlade Republike Hrvatske; regionalne i lokalne samouprave, privatnog, znanstveno-istraživačkog i civilnog sektora) očekuje da zajednički, u konsenzusu, ponude rješenja što i kako zajedno raditi u svrhu dostizanja optimalnog razvoja i blagostanja svih naših regija.

Donošenje Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske velik je doprinos u tom smislu. Strategijom se utvrđuju razvojni ciljevi usmjereni prema društveno-gospodarskom razvoju Republike

Hrvatske, smanjenju regionalnih razvojnih nejednakosti te jačanju razvojnog potencijala onih dijelova zemlje koji zaostaju u razvoju (tzv. potpomognuta područja) kako bi postali što konkurentniji.

Opći cilj politike regionalnog razvoja je pridonijeti društveno-gospodarskom razvoju Republike Hrvatske, sukladno načelima održivog razvoja, stvaranjem uvjeta koji će svim dijelovima zemlje omogućavati jačanje konkurentnosti i realizaciju vlastitih razvojnih potencijala.

Zato nam cilj mora biti da jedinice lokalne samouprave što prije dosegnu stupanj kada im pomoć države neće biti potrebna niti će o njoj ovisiti njihov opstanak. Upravo nam Strategija regionalnog razvoja kao strategija solidarnosti omogućuje da jače razvijamo slabije razvijene, ali da pri tome ne zanemarujemo one koji su trenutno bolje razvijeni.

Time će se postići podizanje blagostanja svih hrvatskih regija te smanjenje zaostajanja pojedinih županija za prosjekom RH, a dugoročno i smanjenje zaostajanja RH za prosjekom EU.

Ciljevi regionalnog razvoja:

1. Razvoj županija i širih regija
2. Razvoj potpomognutih područja odnosno područja s razvojnim poteškoćama
3. Razvoj pograničnih područja

Razvoj županija i širih regija temelji se na potrebi boljeg povezivanja razvojnih prioriteta središnje razine s potrebama statističkih regija te jedinica lokalne i regionalne samouprave u Republici Hrvatskoj, kako bi se dostupna sredstva trošila tako da pridonose ostvarivanju nacionalnih, regionalnih i lokalnih razvojnih ciljeva na koherentan i integrirani način. Njime se lokalni i regionalni sudionici razvojnog procesa stavljaju u središte razvoja njihovih područja, i to njihovim uključivanjem u rad županijskog partnerskog vijeća i partnerskog vijeća statističke regije, koje će surađivati s predstavnicima središnje vlasti pri identificiranju prioriteta potreba njihove županije ili statističke regije i predlaganju zajedničkih strateških rješenja. Županijske razvojne strategije, županijski razvojni projekti, zajednički razvojni projekti te razvojni projekti statističkih regija, nastat će kao rezultat takvog procesa i postati važno sredstvo za usmjeravanje financijskih sredstava namijenjenih razvoju županija i statističkih regija.

Razvoj potpomognutih područja usmjeren je na osiguravanje potpore svim područjima s društveno-gospodarskim teškoćama u Republici Hrvatskoj, u svrhu povećanja i optimalnog korištenja njihova razvojnog potencijala i rješavanjem uzroka njihovih razvojnih teškoća. Njime se zadužuje središnju vlast da osigura usmjeravanje određenog udjela svih nacionalnih investicija prema područjima s razvojnim teškoćama.

Razvojem pograničnih područja želi se osigurati odgovarajuće mjere za ravnomjerman i održiv razvoj jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u pograničnom području, odnosno u području uz državnu granicu te poticati prekograničnu suradnju.

Razvoj nije moguć bez dalekosežnih vizija i strateškog planiranja, pa se uz Strategiju regionalnog razvoja izrađuju i Županijske razvojne strategije koje određuju prioritete razvoja svake županije. Naravno da ti prioriteti moraju biti usklađeni sa višim razvojnim ciljevima definiranim u Strategiji regionalnog razvoja, ali ti ciljevi ne smiju biti izrađeni tako da onemogućuju razvoj neke županije.

Županijske razvojne strategije postat će temelj napretka županije po prioritetima definiranim u Strategiji regionalnog razvoja RH, a svi projekti koji će se financirati odgovarat će tim prioritetima. Regionalni razvoj i politika regionalnog razvoja ne kreira se centralno već je ona najbolji primjer pristupa koji se često naziva „odozdo prema gore“.

Zadatak ministarstva nadležnog za regionalni razvoj je omogućiti da se projekti koji odgovaraju prioritetima razvoja, pripreme na način koji osigurava njihovo financiranje, a prioritet će se staviti na iskorištavanje sredstava dostupnih putem EU fondova.

Jedan od čimbenika koji značajno utječe na porast značenja regionalne razvojne politike jest pristupanje Hrvatske Europskoj Uniji. U tom je smislu iznimno važno biti dobro pripremljen za

korištenje fondova Europske Unije namijenjenih regionalnom razvoju, odnosno osigurati da nacionalna politika i regionalna politika Europske Unije čine postojanu, integriranu i učinkovitu osnovu za korištenje nacionalnih sredstava i sredstava Europske Unije namijenjenih jačanju kohezije, radi smanjenja unutarnjih regionalnih razvojnih razlika te stvaranja uvjeta koji će omogućiti Republici Hrvatskoj da se što brže približi prosječnoj razini društveno-gospodarskog razvoja u Europskoj Uniji.

Kohezijska ili regionalna politika EU jedna je od financijski najvažnijih zajedničkih politika Europske unije - na nju se troši trećina ukupnog proračuna EU-a. U financijskom razdoblju 2007.-2013. ona iznosi 308 milijardi EUR od 864,3 milijarde EUR ukupnog proračuna EU. Njezin cilj je solidarnost i smanjenje gospodarskih i socijalnih razlika između država članica EU-a pomaganjem regionalnog razvoja. Regionalna politika EU-a najvažniji je instrument za postizanje kohezije i podrazumijeva prilagodbu novim kretanjima te restrukturiranje velikih razmjera (razvoj infrastrukture, smanjivanje nezaposlenosti, poticanje industrije i svih oblika djelatnosti) kako bi se poboljšala konkurentnost lokalnih gospodarstava i time izjednačile nejednakosti u razvoju regija EU. Kako bi se uklopila u tu politiku, i Republika Hrvatska je 2007. godine ustanovila 3 statističke regije: Panonska Hrvatska, Središnja Hrvatska i Jadranska Hrvatska.

Nakon ulaska Republike Hrvatske u Europsku Uniju, pretpristupni program IPA zamijenit će instrumenti kohezijske politike (strukturni i kohezijski fondovi):

- Europski fond za regionalni razvoj
- Europski socijalni fond
- Kohezijski fond

Ukupno predviđena alokacija za Republiku Hrvatsku za instrumente kohezijske politike za razdoblje 2012.-2013. iznosi 2,2 milijarde EUR. Iz ovih sredstava financirat će se troškovi provedbe projekata u iznosu do najviše 85%, dok ostatak sredstava osiguravaju korisnici projekata. Upravo u tome je i vidljiva velika korist fondova EU, a to je smanjenje opterećenja na proračun korisnika projekata koji uz manje uloženi vlastiti sredstava mogu postići više.

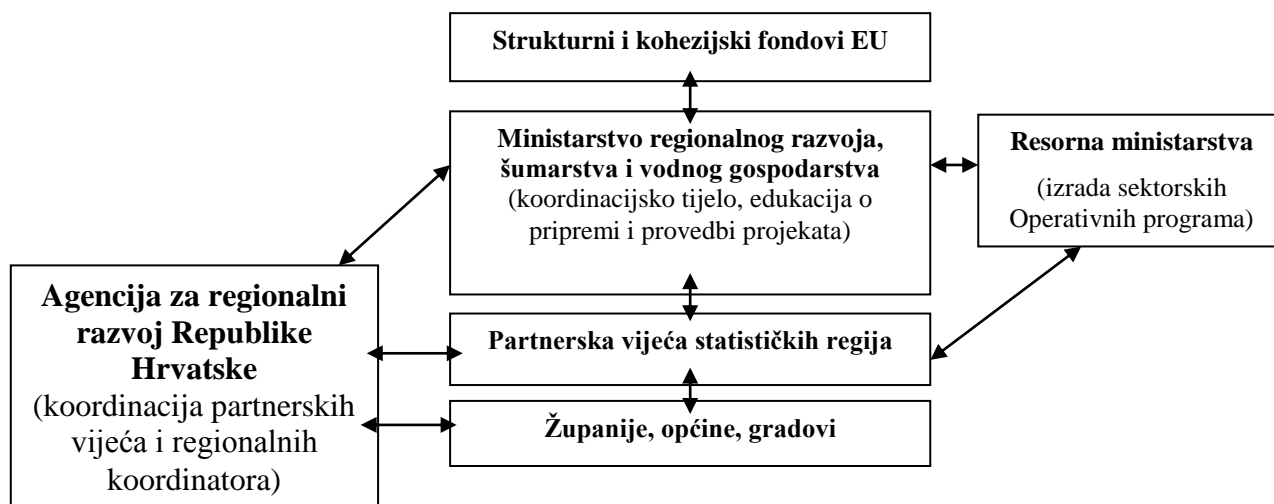
Kako bi se pripremila za korištenje sredstava iz strukturnih fondova, RH mora pripremiti Nacionalni strateški referentni okvir kao glavni programski dokument, te Operativne programe iz onih sektora za koje želi povući sredstva iz navedenih fondova i u kojima se određuje niz strateških prioriteta i mjera na koje će sredstva biti usmjerena.

Za programsko razdoblje 2012.-2013. regionalni razvoj zastupljen je putem Operativnog programa za regionalnu konkurentnost, za čiju provedbu je predviđeno 500 milijuna EUR. Putem ovog Operativnog programa financirat će se projekti vezani uz jačanje konkurentnosti hrvatskog gospodarstva, te povećanje razvojnih potencijala hrvatskih regija.

Kako bi se u potpunosti i iskoristila sredstva dostupna iz EU fondova, potrebno je uspostaviti dobru strukturu upravljanja EU fondovima. Trenutna struktura upravljanja pretpristupnim fondovima EU u Republici Hrvatskoj obuhvaća mrežu institucija čije se uloge ponekad preklapaju: Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova EU zadužen je za izradu Nacionalnog strateškog referentnog okvira (NSRO) i koordinaciju izrade Operativnih programa; linijska ministarstva zadužena su za izradu i praćenje provedbe Operativnih programa; niz agencija zadužen je za operativnu provedbu projekata unutar Operativnih programa.

Dosadašnja iskustva država članica EU pokazala su da je važno uspostaviti funkcionalnu strukturu, koja će moći na adekvatan način odgovoriti izazovima koje pred države članice postavljaju strukturni i kohezijski fondovi EU. Zbog toga je i u Republici Hrvatskoj potrebno uvesti određene promjene u postojećoj strukturi upravljanja EU fondovima, kako bi u potpunosti bili spremni za njihovo korištenje od 2014. godine.

Kako regionalni razvoj u sebi sadrži elemente svih sektora, od prometa, zaštite okoliša, poljoprivrede do razvoja ljudskih potencijala i ulaganja u inovacije, znanost i tehnologiju, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva nameće se kao ključna institucija koja bi u narednoj financijskoj perspektivi trebala preuzeti koordinacijsku ulogu u upravljanju EU fondovima.

Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva želi osnažiti svoju ulogu u programskom razdoblju od 2014.-2020. godine, izradom posebnog Operativnog programa za regionalni razvoj, te preuzeti vodeću ulogu u koordinaciji izrade NSRO kako bi bila ostvarena bolja veza između nacionalnih prioriteta i potreba na lokalnoj i regionalnoj razini, odnosno bolja veza između strateških dokumenata (NSRO, Operativnog programa za regionalni razvoj, Strategije regionalnog razvoja kao i Županijskih razvojnih strategija). Osim toga će Ministarstvo osigurati i edukaciju osoba na regionalnoj i lokalnoj razini, u županijama, općinama i gradovima, o načinu izrade i provedbe projekata koji se žele financirati putem EU fondova, kako bi se osigurala dovoljna zaliha već gotovih i pripremljenih projekata za provedbu, ali isto tako i da oni projekti koji su u provedbi budu provedeni na ispravan način kako novac ne bi bio vraćen nazad u EU.

Partnerski odnos ključ je uspjeha u ravnomjernom razvoju svih krajeva zemlje. Kako bi se osiguralo da svi Operativni programi budu izrađeni putem participativnih procesa, Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnog gospodarstva uključiti će predstavnike postojećih partnerskih vijeća statističkih regija u njihovu izradu kako bi imali direktan doprinos u definiranju njihovih prioriteta kao i u izradi listi prioriteta projekata koji su važni kako za šire statističke regije, ali i pojedine županije. Na taj način će se postići sinergija i bolja povezanost među strateškim dokumentima koji se izrađuju na središnjoj državnoj razini (Nacionalni strateški referentni okvir, Operativni programi, Strategija regionalnog razvoja) i onih koji se izrađuju na regionalnoj/lokalnoj razini (Županijske razvojne strategije), te će čitav proces izrade strateških dokumenata postati dvosmjernan. Isto tako, ovakva struktura omogućit će da se stvori dovoljna zaliha projekata koji će moći biti financirani iz fondova EU, pošto će Ministarstvo kao ključna institucija imati dostupne informacije s terena o već pripremljenim projektima spremnim za financiranje putem središnje elektroničke baze razvojnih projekata.

Sredstva iz EU fondova dodjeljivat će se samo za unaprijed izrađene projekte koji su spremni za provedbu, te je stoga važno već sada započeti s identifikacijom projekata na regionalnoj i lokalnoj razini koji su od strateške važnosti za regiju. Da bi se olakšao odabir projekata i pristup tih projekata izvorima financiranja, uspostavljena je i Središnja elektronička baza razvojnih projekata, koju vodi Ministarstvo regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva. Baza će također omogućiti bolje planiranje potrebne pomoći za izradu projekata, kako financijsku tako i edukativnu koja nije

zanemariva. Naime, da bi se pripremili kvalitetni projekti potrebno je osim novca imati i kvalitetne ljude koji će koordinirati pripremu, prikupljati dokumentaciju ili savjetovati investitora o najboljim izvorima pomoći. Takvi ljudi trebaju biti u potpunosti educirani o svim mogućnostima, ali i o svim potencijalnim problemima kako bi pravovremeno mogli otkloniti iste. Glavni oslonac će svakako biti regionalne razvojne agencije ili druga tijela koja je Ministarstvo regionalnog razvoja registriralo kao koordinate regionalnog razvoja na razini svake županije. Te će organizacije biti odgovorne za pravovremenu pripremu projekata, ali i za unos istih u Bazu. Ostala središnja tijela bi u budućnosti trebala iz baze uzimati one projekte koji najbolje odgovaraju prioritetima razvoja i servisirati ili pomagati njihovu pripremu. Ministarstvo i druga središnja tijela će nizom mjera, od osiguravanja tehničke pomoći za pripremu i provedbu projekata, sufinanciranja izrade projektne dokumentacije do sufinanciranja troškova provedbe projekata pružiti kvalitetnu podršku lokalnim i regionalnim partnerima za povlačenje što većih sredstava iz EU fondova.

POTPOMOGNUTA PODRUČJA

Zakon o regionalnom razvoju uvodi pojam potpomognutih područja i razvrstavanje JLP(R)S na ona koja treba više ili manje pomagati na temelju lako mjerljivih podataka. Za razvoj potpomognutih područja, od posebne je važnosti što objektivnije utvrditi razinu razvijenosti pojedinih područja. Novi model definiranja potpomognutih područja donosi niz važnih novina i značajno unapređuje objektivnost i kvalitetu postupka definiranja. Najvažnija obilježja novog modela su uvođenje indeksa razvijenosti, ocjenjivanje se obavlja na lokalnoj i županijskoj razini i kriteriji za stavljanje i skidanje s liste potpomognutih područja.

Bojazan koja postoji od gubitka statusa područja od posebne državne skrbi (PPDS), ili brdsko-planinskih područja (BPP) nije opravdana jer će ih potpomognuta područja samo zamijeniti, a tek u malom broju (oko 10%) ukinuti, ali će istovremeno uvesti područja koja nikad nisu bila niti u jednom sustavu potpore.

Potpomognuta područja bit će:

1. Jedinice lokalne samouprave (općine i gradovi) ispod 75% prosjeka razvijenosti RH, I. skupina i II. Skupina
2. Jedinice područne (regionalne) samouprave (županije) ispod 75% prosjeka razvijenosti RH

Takvim područjima treba pomoći kako bi ubrzali svoj gospodarski razvoj, s naglaskom na otvaranju novih radnih mjesta. Indeks razvijenosti je transparentan i jednostavan model za izračun tog praga razvijenosti od 75 %. Izuzetno je važno da se takav model i pripadajuća metodologija može periodički primjenjivati, a da se sam model ne mijenja. Na taj način razvijenost određenog područja može se mjeriti u trogodišnjem ili sedmogodišnjem razdoblju i na temelju toga se jedinice mogu uvrstiti na listu ili skinuti s liste potpomognutih područja.

Takav pristup bit će na zadovoljstvo svih jer je prije svega pravedan i solidaran.

Indeks razvijenosti temelji se na 5 pokazatelja: dohodak po stanovniku, stopa nezaposlenosti, proračunski prihodi teritorijalnih jedinica po glavi stanovnika, opće kretanja stanovništva i stopa obrazovanosti.

Osim samog razvrstavanja jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave Strategija predlaže i mjere za pomoć takvim područjima koje tek trebaju biti ozakonjene Zakonom o potpomognutim područjima.

Postojeće mjere koje su pokazale dobar rezultat, tj. većina mjera koje su pozitivno ocijenili lokalni i županijski dionici će se zadržati. Takve su mjere na primjer: porezne olakšice za građane i poduzeća, HBOR-ovi povoljni uvjeti kreditiranja, HAMAG-ov program jamstva za zajmove itd. Predviđa se i nastavak programa stambenog zbrinjavanja koji se do sada provodio samo na područjima od posebne državne skrbi. Spomenuti program uključuje brojne mjere kao što su dodjela i komunalno opremanje građevinskih zemljišta za izgradnju stambenih kuća, potpora u izgradnji objekata te druge mjere.

Kod nekih od postojećih mjera je pored usklađivanja s novom kategorizacijom jedinica, potrebno znatno povećati razinu poticaja kako bi se povećala njihova učinkovitost i doprinos smanjivanju zaostajanja potpomognutih područja i državnog prosjeka. Na primjer, uzme li se u obzir znatno zaostajanje potpomognutih područja u visokom obrazovanju, gdje bilježe gotovo 50% manji udjel visokoobrazovanog stanovništva u odnosu na nacionalni prosjek, potrebno je, u suradnji s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa, raspraviti mogućnost odobravanja dodatnih stipendija i s većim iznosima za one studente koji se obvežu da će se nakon završetka studija zaposliti na potpomognutom području.

Zbog složenosti problema s kojima se suočavaju potpomognuta područja, potrebno je izraditi četiri razvojna programa usmjerenih na specifična područja od posebne važnosti za njihov dugoročni razvoj:

1. *Program demografske obnove* koji će sadržavati dodatne mjere radi povratka iseljenog stanovništva, zadržavanja postojećeg i privlačenja novog stanovništva te poticanja većeg prirodnog prirasta. Za razliku od pozitivne dinamike gospodarstva, podaci o kretanju stanovništva su negativni i pokazuju da se ionako loša demografska situacija kontinuirano pogoršava. Stoga je očito da sadašnje mjere poticanja demografskog razvitka nisu dovoljne.
2. *Program jačanja obrazovnih kapaciteta* radi razvoja lokalnog obrazovnog sustava u skladu s potrebama na tržištu te poticanja poboljšanja kvalitete obrazovanja. Bez podizanja opće razine obrazovanosti u područjima s razvojnim poteškoćama, ne može se računati na smanjenje razvojnog jaza prema nacionalnom prosjeku. Zbog toga je, osim samog povećanja iznosa i broja stipendija, potrebno uložiti sustavne napore u jačanje obrazovnih kapaciteta na područjima sa razvojnim poteškoćama.
3. *Program privlačenja investitora na potpomognuta područja*, koji bi identificirali konkretne mogućnosti investiranja te razradili dodatne pogodnosti za investitore. Bez obzira na povoljne pokazatelje dinamike gospodarstva na potpomognutim područjima, bez privlačenja novih investicija u izvozno orijentirane sektore, dobri će se rezultati teško zadržati. Stoga je nužno imati proaktivan pristup prema investitorima, kako domaćim tako i stranim, kako bi stekli jasnu sliku o prednostima ulaganja u potpomognuta područja.
4. *Program razvoja regionalnih klastera na potpomognutim područjima*, koji bi omogućio umrežavanje javnog, poslovnog i znanstveno-istraživačkog sektora u cilju jačanja regionalne konkurentnosti i specijalizacije regija

Nakon izrade gore navedenih programa, bit će stvorena osnova za usvajanje nove generacije mjera za poticanje razvoja potpomognutih područja.

OKOLIŠ

Zaštita okoliša i prirode u kontekstu održivog razvoja prepoznat je izazov suvremenog trenutka, a HSS u tim je pitanjima aktivna i neprestano prisutna na svim razinama od državne do lokalne. Zaštitu okoliša percipiramo kao šansu razvoja svih segmenata društva, a ne kao nešto što nas u tom razvoju sputava. Upravo zbog takve filozofije prisutne u HSS-u više od 100 godina HSS je jedina prava „zelena“ stranka u Hrvatskoj.

Ono što čini jednu državu to je njezin prostor, njezino stanovništvo i njezin okoliš. I moramo znati prostor i okoliš naše Hrvatske štititi i zaštititi. Ali moramo biti svjesni da je naša priroda i resurs: gospodarski, turistički, razvojni. Zbog toga nama nije cilj samo zaštita radi zaštite, već zaštita od neplaniranih, nepromišljenih ili sebičnih osobnih interesa, koji trajno narušavaju prirodne vrijednosti, koje gledamo kao dragocjeni razvojni resurs Hrvatske.

HSS kao članica vladajuće koalicije uskladila je na području okoliša nacionalno zakonodavstvo sa suvremenim Europskim pravnim propisima i sudjelovala u donošenju ključnih strateških i zakonskih dokumenata u područjima zaštite okoliša i prirode te zaštite prostora. Pri tome smo vodili računa da pravna stečevina Europske unije bude okvir koji oblikuje naše potrebe i naše posebitosti, a ne puko prepisivanje tuđih propisa.

Međunarodnim ugovorima i drugim obvezama osigurali smo globalnu zaštitu okoliša i okoliša Republike Hrvatske od štetnog djelovanja u odnosu s drugim – susjednim zemljama.

Naša vizija politike usklađena s europskim okvirom i zajedničkim ciljevima, ali ipak prilagođena našim specifičnostima okoliša i prirode, čine čvrst temelj za očuvanje prirode i zaštitu okoliša u vremenima koja dolaze.

Aktivno zauzimanje za provedbu strategije i vizije područja zaštite okoliša ovoga Programa, kroz ispunjenje zacrtanih planova i programa u definiranim prioritetnim područjima nužno je potrebno za vjerodostojnost ukupne politike stranke. Prema prioritetima definiranim u prethodnom poglavlju aktivnosti treba usmjeriti na sljedeća područja:

Zaštita prirode

Zaštita prirode, onog prirodnog bogatstva po kojem smo prepoznati u svijetu i koje je temelj za razvoj drugih djelatnosti koje pridonose općoj dobrobiti, koje smo dužni čuvati i štititi za buduće naraštaje u HSS-u prepoznavamo kao bogatstvo kojim se treba ponositi, ali i kao prednost koja je danas relativno slabo iskorištena, a može u mnogome doprinijeti razvoju drugih gospodarskih potencijala u okvirima održivog razvitka.

Smatramo potrebnim što prije uspostaviti učinkoviti Informacijski sustav zaštite prirode te postojeće i djelatne sastavnice toga sustava unaprijediti. U sklopu ostvarivanja uspostave djelatnog informacijskog sustava smatramo potrebnim zauzeti se za provođenje širih temeljnih znanstvenih istraživanja u području geologije, krajobraza, hidrologije i ekologije posebice u područjima u kojima nije ili je dostupna niža kvaliteta podataka.

Zaštita staništa i bioraznolikosti

Zauzimamo se za jačanje i unaprjeđenje sustava zaštite prirode (institucionalno, informacijski), s poduzimanjem svih potrebnih radnji kako bi se takva područja i vrste zaštitile sukladno najvišim svjetskim standardima.

Pri tome smatramo potrebnim poticati proglašenje zaštićenih dijelova prirode (posebice regionalnih parkova), ali u mjeri i opsegu koji je stručno opravdan i pridonosi gospodarskom razvoju i koristi što široj lokalnoj zajednici. U tom je smislu potrebno i izvršiti reviziju zaštićenih područja, te provesti zabilježbu u zemljišnim knjigama. Predlažemo što skoriju uspostavu jedinstvenog geo-informacijskog sustava (GIS) zaštićenih područja (NATURA 2000, NEM i ostale kategorije) i ostalih prirodnih vrijednosti.

Posebnu brigu potrebno je posvetiti sprečavanju introdukcije stranih, uvezenih ili GM organizama, kao i organizaciju, izgradnju ili uspostavu neprimjerenih gospodarskih sadržaja u prostorima ili graničnim područjima sa onima koja su pod različitim režimima zaštite, a koji bi mogli narušiti postojeću prirodnu ravnotežu te dovesti do ugrožavanja ili izumiranja pojedinih zaštićenih vrsta. Zbog navedenoga zagovaramo nastavak politike protivljenja uvođenju GMO u okoliša, kao i nastojanja da cijela RH bude zemlja slobodna od GMO-a. Potrebno je uspostaviti mehanizme kojima bi se ovisno o globalnim tržišnim kretanjima onemogućila sjetva GMO-a pa i u pokusne svrhe. U međunarodnim aktivnostima, pogotovo na razini Europske Unije zalažemo se za pronalaženje saveznika u ovom pitanju te da sa susjednim zemljama omogućimo stvaranje Alpe-Adria zone slobodne od GMO-a. Na tragu zaštite biološke raznolikosti potrebno je nastaviti aktivnosti na uspostavi nacionalne banke gena autohtonog sjemena i sorti.

Potrebno je u što skorijem roku razminirati zaštićena površina i staviti ih u funkciju za ekološku proizvodnju hrane i ekoturizam. Izvan zaštićenih područja važno je nastaviti aktivnosti u zaštiti

ugroženih biljnih i životinjskih vrsta te biološke raznolikosti, ali i domaćih životinja i kućnih ljubimaca stalnim poticanjem svijesti o dobrobiti životinja.

Zalažemo se za integrirani pristup zaštiti prirode. Danas imamo ekološku mrežu koja pokriva oko polovinu kopnenog teritorija i više od trećine morskog teritorija Republike Hrvatske. Značajni dio te mreže postat će ulaskom u Europsku uniju dio NATURE 2000 – mreže posebno zaštićenih svojti i staništa. Kako bismo zaštitili tako veliko područje, moramo posebnu pažnju posvetiti obrazovanju stanovništva koje živi u tim ili pokraj tih zaštićenih područja. Podloga zaštiti moraju biti razvojni planovi odnosno planovi upravljanja takvim područjima koji će omogućiti posebice lokalnom stanovništvu gospodarske i druge aktivnosti. Samo tako će zaštita imati punu podršku lokalnog stanovništva i biti razvojna šansa.

Razvoj zaštićenih područja i lokalnih zajednica

Zaštićena područja prirode prepoznajemo kao potencijal razvoja kompatibilnih gospodarskih i turističkih aktivnosti u njihovom okruženju. Razvojem i poticanjem prihvatljivih oblika poljoprivrede uz zaštićena područja prirode osigurati ćemo zaštitu toga prostora neprocjenjive vrijednosti i osigurati nastavak tradicije hrvatskog sela u tim prostorima. Naglašavamo važnost očuvanja autohtonog hrvatskog sela, a zaštita mora biti na korist lokalne zajednice i stanovnika. Samozapošljavanje želimo dodatno razvijati kroz ekološku poljoprivredu i ekoturizam, te razvoj malog i srednjeg obrtništva u zaštićenim područjima te osigurati dodatnu zaradu lokalnom stanovništvu.

Smatramo potrebnim poticati financiranje projekata zaštite većom participacijom JLP(R)S kako takve zaštićene vrijednosti ne bi bili „smetnja“ razvoju već koji bi s tim prostorom i ljudima zajedno živjeli i nadopunjavali se.

Nastavit ćemo s promocijom Hrvatske kao zemlje domaće, kvalitetne i ekološki uzgojene hrane potpuno slobodne od GMO-a poticanjem razvoja ruralnog prostora u skladu s prirodom.

Zaštita prostora i održivo korištenje prirodnih resursa

Zaštita prirode i okoliša usko su povezane sa zaštitom prostora, a planiranje u prostoru mora biti zasnovano na realnim znanstveno utemeljenim činjenicama i relevantnim podacima. Zalažemo se da Država, ali i lokalna zajednica (i županije i općine/gradovi) osiguraju sredstva za provođenje potrebnih istraživanja i praćenja stanja u okolišu, ali da se pri tome ista usluga državnih ustanova višestruko ne naplaćuje. Ukoliko su temeljna istraživanja plaćena novcem poreznih obveznika moraju postati javno dobro dostupno svima, a pogotovo jedinicama lokalne i regionalne uprave i samouprave. Načinjeni na dobrim temeljima i relevantnim podacima otvaraju mogućnosti razvoju gospodarstva na konkurentnim osnovama.

Geološku baštinu RH doživljavamo zanemarenom te se zalažemo za provođenje potrebnih istraživanja na područjima interesantnima s područja geoznanosti. Na znanstvenim osnovama zalažemo se za proglašavanje geo-parkova (i uspostavu mreže geo-parkova Moslavačka gora, Velebit, Biokovo i dr.) te jačanje promocije geobaštine i vrijednih krajobraza.

Gospodarenje resursima (mineralnim, biološkim i dr.) mora biti zasnovano na principima koristi za lokalnu zajednicu, ali i na racionalnosti njihova korištenja pri čemu utjecaji na okoliš moraju biti minimalni.

Zaštita sastavnica okoliša i praćenje (monitoring) stanja

Republika Hrvatska mora imati sve bitne podatke o svom prostoru i okolišu. Praćenje i kontrola kakvoće vodotoka, kakvoća vode i mora na plažama, kakvoća tla, karte buke, hidrometeorološki podaci i ostali podaci trebaju se prikupljati sustavno, obrađivati modernim alatima i metodama te pohranjivati u baze podataka koje moraju biti javno dostupne.

U nastavku dosadašnje politike zaštite zraka nastojat ćemo proširiti državnu i lokalnu mrežu za praćenje kakvoće zraka. Osnovni cilj mora biti poboljšanje kakvoće zraka po svim parametrima te na

taj način osigurati zdrav i ugodan život u svim područjima Hrvatske. Problematika poboljšanja kakvoće zraka u gradovima ili uz značajna energetska postrojenja ostaju i dalje jednim od prioriteta ovoga programa.

U zaštiti voda pred nama su veliki zahvati; priključivanje na vodoopskrbu i odvodnju svih naselja većih od 2.000 stanovnika. To će svakako povećati kvalitetu življenja ali primijenjena rješenja moraju biti racionalna i ekonomična. Za pročišćavanje otpadnih voda primjenjivati tehnologije prilagođene konkretnim vodama i lokacijama.

Jadransko more se treba proglasiti „Osjetljivim morem“. U tu svrhu moramo zajedno s drugim jadranskim državama maksimalno koordinirati aktivnosti i to kroz različite organizacije i forume. Ne odustajemo od ZERPA jer je očuvanje života i ribljeg fonda u Jadranskom moru moguće jedino ako se on štiti i s njime racionalno i planski gospodari. Ne tražimo ništa više nego što danas imaju ostale države Sredozemlja.

Potrebno je posebno zaštititi, pogotovo više kategorije šumskog i poljoprivrednog zemljišta od neplanskog i nenamjenskog korištenja ili degradacije njegove svekolike vrijednosti.

Procjena utjecaja na okoliš

Zalažemo se za daljnje jačanje ključnih instrumenta zaštite okoliša: Procjene utjecaja na okoliš pojedinačnog zahvata i Strateške procjene utjecaja na okoliš planova i programa. Inzistiramo na punom sudjelovanju javnosti u tim postupcima.

Sve zahvate kao i planove i programe koji mogu imati značajan prekogranični utjecaj procjenjivati punom primjenom Espoo konvencije i Protokola o strateškoj procjeni utjecaja na okoliš.

Gospodarenje otpadom

Racionalnim procjenama u djelatnostima gospodarenja otpadom želimo osigurati uvjete za provedbu načela hijerarhije gospodarenja otpadom osiguravajući mogućnosti za razvoj gospodarstva u tom segmentu gospodarstva na načelima tržišnog nadmetanja dodatno osiguravajući neovisnost sustava.

Strategijom i planom gospodarenja otpadom zacrtano je da će najviše po jedan centar za gospodarenje otpadom biti u jednoj županiji. Izgradnju centara treba ubrzati ali uz puno sudjelovanje javnosti u odlučivanju i predlaganju lokacija. U te centre treba dolaziti otpadni materijal prethodno razvrstan i to na mjestu nastanka; kućanstvu ili gospodarskim objektima. U tu svrhu treba izgraditi brojna reciklažna dvorišta lako dostupna stanovništvu i njihovo odgovarajuće uključivanje u sustav gospodarenja otpadom. Tek nakon uspostave cjelovitog sustava u pojedinoj županiji bit će moguće izvršiti konačnu sanaciju brojnih postojećih odlagališta-smetlišta. Sustave zbrinjavanja (ambalažnog otpada) pet ambalaže, starih guma, otpadnih ulja, starih akumulatora i automobila, električnog i elektroničkog otpada i dalje razvijati kako bi se što veći broj stanovnika i vrsta otpada njima obuhvatio.

Industrijska onečišćenja

Prenošenjem IPPC direktive u hrvatsko zakonodavstvo uspostavljena je obveza za velike industrijske onečišćivače (rafinerije, termoelektre, kemijska postrojenja ...) da moraju do određenog roka tehnološke procese voditi na bazi najboljih mogućih tehnika. Rekonstrukcije sadašnjih velikih onečišćivača – zagađivača, bit će svakako veliko financijsko opterećenje ali držimo da na tome putu treba ustrajati jer bez toga nema čistog i zdravog okoliša. Zalažemo se i da uskoro obveza ishođenja ekološke dozvole uvede i za tzv. mala i srednja poduzeća koja su onečišćivači.

Javnost mora sudjelovati u postupcima izdavanja Ekološke dozvole i te dozvole moraju joj biti dostupne isto kao i Izvješća o sigurnosti i procjeni rizika.

Kazneno pravo i okoliš

Držimo da danas postoje dovoljno uređeni pravni, institucionalni i provedbeni sustavi zaštite prirode, prostora i okoliša, te da su ponuđena i osigurana rješenja koja isključuju potrebu onečišćenje okoliša „jer nema drugog rješenja“. Prema tome svako a pogotovo namjerno onečišćenje okoliša, bespravno korištenje prostora, uništavanje prirodnih vrijednosti treba podlijevati i kaznenoj odgovornosti. Takova djelovanja su nasrtaj na našu prirodnu baštinu, na naše životno okruženje na naše zajedničko javno dobro, na našu zajedničku budućnost.

Potrebno je iznaći uravnotežen pristup ovom području kako se gospodarstvu ne bi umanjila konkurentnost, a kako bi istovremeno bila osigurana financijska sredstva za podmirivanje troškova intervencija i sanacija akcidenata te posljedica industrijskih onečišćenja.

Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije

Smatramo da bi u realnim okvirima obnovljivi izvori energije i energetska učinkovitost trebali biti i jedan od temelja razvitka energetskog sektora RH. Nužno je imati jasno definiranu politiku energetskog razvoja RH i nadzirati ostvarivanje predviđenih trendova te ovisno o utvrđenom, revidirati pojedina poglavlja pri čemu je potrebno postupno smanjivati ovisnost hrvatskog energetskog sektora o uvozu energenata.

Diversifikacijom izvora energije, kao i baziranjem razvoja na postojećim domaćim kapacitetima možemo osigurati fleksibilnost sustava kako bi se adekvatno reagiralo na različite pozitivne i negativne utjecaje.

Energetska učinkovitost

Baziranjem na programima energetske učinkovitosti i okretanja većem učešću OIE u ukupnoj proizvodnji i potrošnji energije doprinosi se zaštiti svih sastavnica okoliša (zraka, tla i vode). Energija se može učinkovito koristiti ako se pretvorba primarne energije (energije goriva) u finalnu korisnu energiju (električnu, toplinsku (uključivo i rashladnu) i energiju za transport) vrši učinkovito te ako se smanje gubici energije postojećih objekata i postrojenja.

U tom smislu podupiremo programe kojima se štedi velika količina toplinske i rashladne energije, a istovremeno raspršuje pozitivan financijski učinak na što veći broj korisnika ostvarujući pri tome brojne uštede kroz uporabu domaće pameti, resursa i dostupne tehnologije te zapošljavanje većeg broja ljudi. Mjerama energetske učinkovitosti maksimalizirati iskoristivost otpadne energije kao i korištenje svih dostupnih prirodnih sustava kojima se smanjuje ovisnost i potreba za proizvodnjom i korištenjem energije. Smatramo potrebnim osigurati svim potrebnim i posebnim zakonskim mehanizmima investiranje u modernizaciju neučinkovitih sustava kao i modernizaciju sustava koji zbog zastarjelosti uskoro neće moći iskoristiti maksimum svojih potencijala.

Obnovljivi izvori energije

Hrvatska je bogata OIE, ali oni danas, u jednakoj mjeri, ne doprinose hrvatskom gospodarstvu. Kroz ostvarivanje energetske neovisnosti RH zacrtane strateškim dokumentima donesenim u ovom mandatu (Strategijom energetskog razvoja, Strategijom održivog razvitka te Strategijom regionalnog razvoja) prepoznajemo i želimo potaknuti razvoj gospodarskih potencijala Hrvatske baziranih na domaćem znanju i tehnologiji te na domaćim izvorima energenata. Dokazano je da biomasa (šumska i poljoprivredna) ima najveći potencijal za gospodarski razvoj (oko 25% potrošnje primarne energije u 2006. godini). Stoga se zalažemo za poticanje proizvodnje energije na:

1. šumsku biomasu,
2. otpad iz poljoprivredne proizvodnje

Navedeni izvori daju po jedinici snage najviše električne i toplinske energije, jer mogu raditi gotovo cijelu godinu. Zbog toga su, s aspekta energetike, poželjna takva postrojenja. Dodatno, tehnologija bioplina doprinosi smanjenju volumena otpada i troškova zbrinjavanja stajnjaka i poljoprivrednih ostataka. Masovna gradnja manjih kogeneracijskih postrojenja doprinosi energetske sigurnosti, pogotovo ruralnog prostora, jer se struja proizvodi na mjestu potrošnje iz otpada koje se nalazi u okolišu prilikom čega se organski otpad može reciklirati u vrlo kvalitetno gnojivo. Gradnjom toplinskih mreža omogućava se učinkovit i ekološki način grijanja. 'Umjesto tisuću dimnjaka s nekontroliranom emisijom zalažemo se za jedan dimnjak s kontroliranom emisijom'.

Potrebno je poticati investicije u sektore bazirane na sirovini i opremi koja se proizvodi u RH te time razviti domaću proizvodnju opreme i pružanja usluga. Želimo dodatno potaknuti gospodarski razvoj energetskog sektora olakšavajući procedure dobivanja dozvola, a prebacujući rizik ispunjavanja obveza na investitora u osiguranim uvjetima ravnopravne tržišne borbe.

Sprečavanje i ublažavanje klimatskih promjena

Svjesni globalnih klimatskih promjena moramo poticati tehnologije i proizvodnju energije koje će emitirati manje emisije stakleničkih plinova. Prednost dajemo obnovljivim izvorima energije (vjetroelektrane, solarni sistemi, biodizel, bioetanol...) svjesni da i njih treba pažljivo planirati i koristiti jer i oni mogu imati značajan utjecaj na okoliš. Republika Hrvatska mora spremno dočekati uspostavu međunarodnog sustava trgovanja emisijama.

Zalažemo se političko djelovanje na svim razinama u komunikaciji sa susjednim državama da prihvate međunarodne konvencije i protokole kada je riječ o prekograničnom utjecaju koje je prihvatila Republika Hrvatska.

Administrativna organiziranost i kapaciteti

U provedbi Programa najvažniji su ljudi koji isti moraju provoditi. U području zaštite prirode i okoliša nužna je interdisciplinarna suradnja različitih struka kako bi se postojeći potencijali maksimalno iskoristili, a problemi efikasno riješili. Ovom prilikom ističemo nužnost suradnje državnog, privatnog i civilnog sektora koji se s jednakim žarom moraju uključiti u ovu goruću problematiku naše budućnosti.

Državna tijela i agencije

Preduvjeti za djelovanje su učinkovita i racionalno organizirana državna uprava u jednom tijelu – ministarstvu koje će u svojoj nadležnosti imati zaštitu prostora i prirode te svih sastavnica okoliša. Posebnu pažnju trebamo usmjeriti jačanju ustrojstvenih jedinica za zaštitu okoliša regionalne i lokane samouprave.

U ostvarivanju svojih funkcija državna tijela i agencije moraju osigurati ravnomjeran razvoj cijele Države te provoditi ili financirati provođenje potrebnih istraživanja i praćenja stanja u okolišu. Ta istraživanja moraju biti namijenjena razvoju i podizanju konkurentnosti hrvatskog gospodarstva te zasnovana na dostupnosti svih informacija javnosti koja ih svojim poreznim davanjima financira.

Razvoj uslužnih djelatnosti u privatnom sektoru

U ostvarivanju programa područja zaštite prirode i okoliša, jednoj od bitnih komponenti održivog razvoja, zalažemo se za otvaranje poslova provođenja temeljnih znanstvenih istraživanja s područja hidrologije, geologije i ekologije privatnom sektoru (institutima i drugim pravnim osobama) osnažujući potrebu za zapošljavanjem visokoobrazovanih stručnjaka iz različitih područja prirodnih znanosti. Zbog toga smatramo nužnim uspostaviti sustav ovlaštenih institucija i stručnjaka za znanstvena istraživanja i inventarizaciju sastavnica biološke raznolikosti (fakulteti, instituti, pravne i

fizičke osobe, stručnjaci i dr.), na način na koji su slična ovlaštenja regulirana u području zaštite okoliša.

Ostvarivanje uvjeta za otvaranje novih radnih mjesta

Kroz promociju i poticanje energetske učinkovitosti i veće uporabe obnovljivih izvora energije, (bazirane na domaćoj komponenti i domaćim izvorima energenata) u sektoru industrije i građevinarstva, snaženjem sektora zaštite okoliša (kroz osnivanje specijaliziranih laboratorija za pružanje različitih usluga monitoringa, mjerenja i umjeravanja) te razvojem specijaliziranih djelatnosti vezanih uz pojedina područja u režimima zaštite prirode (od agroturizma do proizvodnje autohtonih proizvoda u funkciji izvoza, promocije i prezentacije države kao poželjne turističke destinacije) daju šansu sigurnosti zaposlenja i otvaranju novih radnih mjesta, ali i podizanje kakvoće života u skladu s održivom i ujednačenim razvojem svih dijelova Hrvatske.

Civilno društvo i zaštita okoliša

Udrugama, kao pozitivnom korektivu, se moraju osigurati dodatna sredstva koja će im omogućiti da izrađuju i stručne alternative i varijante razmatranih zahvata. Zalažemo se za poticanje što aktivnijeg rada civilnog društva u području zaštite okoliša i prirode kroz sufinanciranje njihovih programa zasnovanima na znanstvenim temeljima te otvaranju takvih projekata što većem broju korisnika. Predlažemo nove modele financiranja usmjerenih razvoju civilnog društva.

Sustav javnih rasprava treba učiniti još transparentnijim i učinkovitijim, ali istovremeno naglašavamo odgovornost lokalnih predstavničkih tijela u donošenju konačnih odluka kod usvajanja prostornih planova, ali i drugih planskih i strateških dokumenata.

Edukacija i informiranje javnosti

Bez edukacije i informiranja javnosti sav napor koji se ulaže u ovom području nema daljega odjeka. Posebno napominjemo potrebu informiranja javnosti o svim značajnijim energetskim i infrastrukturnim projektima koji će imati dugoročne posljedice na veći broj građana.

Potrebno smatramo urediti elektronske portale državnih i lokalnih institucija kako bi pristup informacijama koje se tamo mogu dobiti bio što pristupačniji (intuitivniji), a dobivene informacije bile relevantne.

U edukaciji posebnu važnost želimo dati regionalnim razvojnim agencijama koje moraju postati ono što im ime kaže. One moraju obuhvatiti i pitanja prostornog uređenja i zaštite prirode i okoliša.

Moramo se brinuti o svom okolišu. Zato je nužno da sve informacije budu lako dostupne.

Financiranje

Financiranje toga područja mora biti utemeljeno na pouzdanim podacima te realnim mogućnostima koje neće imati negativan utjecaj na ostale sastavnice održivog razvitka. Mudrim odabirom politika financiranja ovoga područja moguće je dugoročno ostvariti povrat kroz podizanje kvalitete života, otvaranje novih radnih mjesta i općenito ugodniji život u očuvanom okolišu za širok krug korisnika. Hrvatska seljačka stranaka u ovom se području zalaže za projektni pristup financiranju s jasno definiranim ciljevima, mjerama sukladnim i drugim poglavljima ovoga programa te mjerljivim rezultatima.

Danas se u RH koriste nekoliko izvora financiranja projekata zaštite okoliša za koje smatramo da u danoj situaciji ostvaruju primjerene rezultate. To su: državni proračun, proračun JLPRS te fondovi i programi EU.

Zaključno

U ukupnim aktivnostima zaštite okoliša i glavnim ciljevima ovoga Programa, uvažavajući povezanost svih poglavlja u cijelosti, promatrajući ih kroz prizmu održivog razvitka ali i obveza koje je Republika Hrvatska preuzela i preuzima kao skora nova članica Europske unije na prvom mjestu važno je imati na umu čovjeka – građanina ove zemlje koji svojim radom i zalaganjem mora imati osiguran pristojan zdrav život u čistom okolišu. Na tom tragu potrebno je integralno sagledati predložene ciljeve i mjere svih područja djelovanja obuhvaćenih Programom.

2.2. VODNO GOSPODARSTVO

Voda, more, zemljište i šume uvijek imaju posebno mjesto u programskim dokumentima HSS-a. Vode su opće dobro, prirodno bogatstvo koje ima osobitu zaštitu Republike Hrvatske i ne mogu biti ni u čijem vlasništvu. Vode su nezamjenjiv uvjet života i rada. Pravo na vodu treba biti temeljno ljudsko pravo.

U programu Pogled u budućnost iz 2007. godine u poglavlju Zaštita nacionalnih interesa na prvom mjestu je navedeno da treba Zadržati vodu i izvore vode u državnom vlasništvu.

Vodno gospodarstvo ima ulogu i kao pokretačka snaga, radi investicija i angažiranja građevinske operative. Pokretanje takvih javnih poslova pokazalo se kao jedan od učinkovitih načina korištenja znanja i tehnologije, prevladavanja krize, očuvanja radnih mjesta. Uloga Hrvatskih voda, koje desetljećima upravljaju vodama i vodnim gospodarstvom u Hrvatskoj je izuzetno važna.

Vodno gospodarstvo ima za ciljeve:

- osiguranje dovoljnih količina kvalitetne pitke vode za vodoopskrbu stanovništva
- osiguranje potrebnih količina vode odgovarajuće kakvoće za različite gospodarske namjene
- postizanje i očuvanje dobrog stanja voda zbog zaštite vodnih i o vodi ovisnih ekosustava
- zaštita ljudi i materijalnih dobara od poplava i drugih oblika štetnoga djelovanja voda
- razvoj sustava navodnjavanja

VODOOPSKRBA

Obaveza je Republike Hrvatske osigurati zdravstveno ispravnu vodu za piće stanovnicima na cjelokupnom teritoriju RH, koji je za te potrebe podijeljen na 68 vodoopskrbnih zona.

Nedvojbeno je su male općine i gradovi izuzetno zainteresirani za razvoj vodoopskrbne mreže na svom području, ali da to same ne mogu učiniti zbog relativno malih proračuna i nedostatnih stručnih kapaciteta kojima raspolažu. Najbolji rezultati se ostvaruju na područjima gdje se vodi jedinstvena politika razvoja vodoopskrbe na području cijele županije i na kojoj postoji jedno ili više komunalnih poduzeća koja pokrivaju područje cijele županije, te raspolažu stručnim kadrom i financijskom mogućnostima za razvoj, uz sredstva s državne razine. Komunalna poduzeća vode stručne poslove, a male općine i gradovi imaju velike mogućnosti razvoja uz veliki vlastiti angažman i relativno skromna financijska sredstva.

ZAŠTITA VODA I MORA

Zaštita voda jedan je od prioriteta politike vodnog gospodarstva ponajprije radi očuvanja zdravlja ljudi i okoliša, a podrazumijeva očuvanje dobrog stanja voda, sprečavanje devastacije voda koje su pod rizikom, te sanaciju stanja voda gdje je ono narušeno. Ističemo zaštitu zaštićenih područja (voda za piće; voda koja služi za proizvodnju hrane; zaštita ugroženih staništa i vrsta; zaštita "osjetljivih područja" i "ranjivih područja") ali i postizanje dobrog stanja svih voda.

Prioritetni zadatak vodnoga gospodarstva jest dosljedno uključivanje načela "kombiniranog pristupa" zaštiti voda (standardi emisije i imisije), "smanjenja onečišćenja na mjestu nastanka", "predostrožnosti /preventivnog djelovanja", "onečišćivač plaća", uključivanje zaštite voda u sve sektore društvene politike, te "sudjelovanje javnosti", kao i sustavno praćenje učinkovitosti njihove provedbe, vodeći računa o razini socijalne i gospodarske razvijenosti Hrvatske.

Najznačajniji izvori onečišćenja voda su stanovništvo, industrija i poljoprivreda. U organskom onečišćenju stanovništvo doprinosi sa više od 60%. Najznačajniji izvor onečišćenja dušikom svakako je poljoprivreda s preko 50%.

Ukoliko nisu na odgovarajući način pročišćene, industrijske otpadne vode onečišćuju vodni okoliš opasnim i drugim onečišćujućim tvarima. Veći dio otpadnih voda se nakon predtretmana ispušta u sustave javne odvodnje. Onečišćenje otpadnim vodama industrije priključene na komunalne sustave odvodnje iznosi oko 17%, a turizma oko 11%. Procijenjeno je da će se u narednom 20-to godišnjem razdoblju ovo opterećenje povećati za oko 35%.

Odvodnja za 4,44 milijuna stanovnika Republike Hrvatske koji žive u ukupno 6.762 naselja može se organizirati u 763 sustava odnosno aglomeracije. Pri tome samo 294 aglomeracije su veće od 2.000 ES (ekvivalenata stanovnika), obuhvaćaju 4.171 naselje i u njima živi 87% od ukupnog broja stanovnika. Preostalih nešto više od pola milijuna stanovnika koji žive u 2.591 naselju čine 469 aglomeracija (sustava) manjih od 2.000 ES. Zbog ekonomske neisplativosti oko 10-12% ukupnog broja stanovnika neće biti priključeni na sustave javne odvodnje, nego će odvodnju otpadnih voda rješavati individualnim građevinama, odnosno septičkim jamama.

Prostorna raspršenost stanovništva (prosječna veličina naselja u Republici Hrvatskoj iznosi 656 stanovnika) čini izgradnju sustava javne odvodnje tehnički i ekonomski složenim zahvatom, kako tijekom izgradnje tako i tijekom pogona.

Stupanj priključenosti stanovnika na sustave odvodnje opada na manjim sustavima. Najveća je na sustavima većim od 150.000 ES i iznosi nešto manje od 74%, a najmanja (nešto više od 4%) na sustavima manjim od 2.000 ES.

Republika Hrvatska na svom području, prema izvršenoj preliminarnoj identifikaciji ima 294 aglomeracija veće od 2.000 ES koje su obuhvaćene odredbama Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda.

Izgradnja velikog broja relativno malih aglomeracija tipična za rijetko naseljena područja s malim naseljima, financijski je vrlo zahtjevna.

Broj aglomeracija koje imaju bilo kakav uređaj za pročišćavanje otpadnih voda opada s veličinom aglomeracija. Zabrinjava i relativno nizak stupanj čišćenja (prethodni) na 2 vrlo velike aglomeracije koje otpadne vode ispuštaju u more (Split i Rijeka). Uzimajući u obzir sve aspekte (broj i razina pročišćavanja), čini se da se pročišćavanje otpadnih voda najintenzivnije razvija za kategoriju aglomeracija veličine između 15.000 i 150.000 ES (tzv. velike aglomeracije). Interes za ulaganje u pročišćavanje komunalnih otpadnih voda bitno pada u kategoriji aglomeracija ispod 15.000 ES (srednje i male). Svih 26 uređaja s prethodnim stupnjem čišćenja nalaze se na slivu Jadranskog mora.

U sljedećih 7 godina potrebno je dovršiti izgradnju 47 najvećih sustava odvodnje i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda. Dvije godine kasnije potrebno je dovršiti izgradnju još 26 sustava s uređajima, dok se do kraja 2023. godine treba pustiti u pogon još 221 sustav s uređajem potpuno usklađen s zahtjevima Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda (80% priključenost na sustav javne odvodnje s propisanom razinom pročišćavanja).

Obrada i zbrinjavanje mulja s uređaja za pročišćavanje otpadnih voda predstavlja značajan problem koji će se u budućnosti, izgradnjom većeg broja uređaja, dodatno usložiti, te je potrebno što hitnije uspostaviti održivi okvir gospodarenja muljem. Postoji mogućnost upotrebe mulja, nakon kompostiranja, za npr. gnojidbu gradskih parkova. Inovativna rješenja svakako treba uključiti u rješavanje ove problematike.

U razdoblju 2010. - 2023. godina potrebno je završiti transpoziciju pravne stečevine Europske unije u zakonodavstvo Republike Hrvatske i time omogućiti uspostavljanje europskih standarda u djelatnosti javne odvodnje, provesti veliki broj projekata izgradnje i razvoja sustava javne odvodnje kako bi se uvjeti javne odvodnje 294 aglomeracije veće od 2.000 ES uskladili s zahtjevima Direktive o pročišćavanju komunalnih otpadnih voda, osigurati učinkovito i financijski održivo upravljanje, te uspostaviti kvalitetan sustav nadzora i kontrole rada sustava javne.

Za obavljanje ovih aktivnosti potrebno je osigurati odgovarajući pravni i regulatorni okvir, odgovarajuće administrativne prilagodbe te dostatne financijske i stručne kapacitete.

Izgradnja i dovođenje na financijski održivu razinu sustava javne odvodnje 294 aglomeracije zahtijevaju posebnu razradu usklađivanja dinamike izgradnje sa dinamikom prikupljanja sredstava budućih izvora financiranja. Time bi se maksimalno umanjili troškovi financiranja koji će se neminovno pojaviti. Procijenjeno je da bi godišnje trebalo osigurati iznos od oko 740 milijuna kuna godišnje za pokrivanje troškova pogona i održavanja sustava odvodnje i pročišćavanja komunalnih otpadnih voda. Daljim razvojem sustava i povećanjem stupnja priključenosti ovaj iznos će narasti na nešto više od 1,5 milijardi kuna godišnje.

ZAŠTITA OD ŠETNOG DJELOVANJA VODA

Potrebe za učinkovitom zaštitom od poplava, koje ugrožavaju više od 15 posto državnog kopnenog teritorija, te zaštitom od erozije i melioracijskom odvodnjom, vremenom postaju sve veće. Ratna događanja 90-ih godina, pretvorba i privatizacija kod svih partnera u vodnom gospodarstvu (poljoprivreda, elektroprivreda, riječna plovidba) nanijeli su velike štete ranije izgrađenim sustavima.

U svrhu obrane od poplava kontinuirano se grade nasipi pa je do sada izgrađeno 2.415 kilometara obrambenih nasipa uz državne vodotoke i još 1.642 kilometara uz lokalne vodotoke. Svakako treba povesti računa o uređenju vodotoka, jer 21 % državnih vodotoka nije uređeno, kao ni 80 % lokalnih vodotoka.

Kod planiranja zaštite od šetnog djelovanja voda važno je pitanje budućnosti plovnog puta rijekom Savom, odnosno hoće li Sava biti plovni put visoke klase ili će se u svrhu zaštite ekosustava očuvati postojeći meandri.

Posljednja događanja su potvrdila da je, uslijed nedovoljne izgrađenosti zaštitnih sustava, Hrvatska iznimno ranjiva od bujičnih poplava na malim slivovima. Potrebna su ulaganja u izgradnju akumulacija, retencija, lateralnih kanala i odvodnih tunela.

Tako je potrebno potpuno pripremiti i provesti strateške projekte kao što je Višenamjenski kanal Dunav-Sava – investicija vrijedna 950 mil EUR.

Jedan od projekata koji bi ima značajne učinke na povećanje sigurnosti od poplava Zagreba i nizvodnih područja je projekt višenamjenskog uređenja i korištenja Save kod Zagreba. Projektom se predviđa građenje 4 vodne stube, Podsused, Prečko, Zagreb i Drenje. Time bi se stabiliziralo korito Save kod Zagreba, povećala izdašnost vodonosnika za potrebe javne vodoopskrbe, omogućila proizvodnja energije, poboljšali prometni uvjeti i otvorila mogućnost očuvanja i obnove prirodnih vrijednosti na Savi i u zaobalju.

NAVODNJAVANJE

Povećanje poljoprivrednih površina sa izgrađenom infrastrukturom navodnjavanja rezultirati će kvalitetnijom i stabilnijom poljoprivrednom proizvodnjom, što bi trebalo dovesti do povećanja

konkurentnosti domaćih poljoprivrednih proizvoda kako na domaćem tako i na europskom tržištu. To je jedan od preduvjeta kako unaprijediti poljoprivrednu i učiniti je konkurentnom.

Sustavno se može riješiti problem samo na nacionalnoj razini, s dugoročnim ciljem da se organiziranom navodnjavanju privede oko 65.000 ha do kraja 2020. godine čime bi udio navodnjavanih površina od ukupnog broja 500.000 ha vrlo visokog i visokog potencijala zemljišta za navodnjavanje iznosio 13%. Potrebno je uložiti oko 3 milijarde kuna ili oko 44.000 kn/ha.

Radi učinkovitije provedbe projekata navodnjavanja ministar regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva donio je Pravilnik o uvjetima i mjerilima za sufinanciranje gradnje građevina za navodnjavanje u vlasništvu fizičkih i pravnih osoba (Narodne novine 83/10).

Obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima, te drugim poljoprivrednim proizvođačima upisanim u Upisnik omogućeno je sufinanciranje izrade tehničke dokumentacije, izgradnja objekata za zahvaćanje vode, koji mogu biti na otvorenom vodotoku ili podzemnoj vodi, izgradnja crpnih stanica, distribucijske tlačne mreže, otvorenih natapnih kanala, kao i sanacija građevina za navodnjavanje. Projekti će se sufinancirati u rasponu od 100.000,00 kuna, do najvišeg iznosa ulaganja od 10.000.000,00 kuna.

Do sada su napravljeni planovi navodnjavanja za 19 županija. Pokrenuti su i velikim dijelom izvršeni Nacionalni pilot projekti navodnjavanja na 10.150 ha - Biđ-bosutsko polje (4.057 ha), Opatovac (705 ha), Kaštela – Trogir – Seget (896 ha) i Donja Neretva (4.492 ha). Izrađena je projektna dokumentacija za sustave navodnjavanja (cca 56.000 ha) i ishođenja dozvola za 65 pojedinačna sustava navodnjavanja sukladno organiziranim krajnjim korisnicima (cca 56.000 ha) širom RH. Radi se i sanacija i rekonstrukcija postojećih i izgradnja novih sustava za navodnjavanje (5.507 ha).

Paralelno s sanacijom postojećih i izgradnjom novih sustava za navodnjavanje, potrebno je raditi i na osnovnim preduvjetima za razvoj navodnjavanja na nekom području tj. osiguranju dovoljnih količina vode u vidu izrade projektne dokumentacije i izgradnje planiranih višenamjenskih akumulacija te održavanju i sanaciji postojećih.

U periodu 2011.-2015. na poljoprivrednim površinama trebali bi se realizirati projekti od cca 26.600 ha (21 sustav).

U periodu 2016. – 2020. trebali bi se realizirati projekti na dodatnih 23.000 ha (26 sustava).

PROMET

Gospodarski razvoj Republike Hrvatske uvelike je unaprijeđen razvojem kvalitetne prometne infrastrukture. Pri tome treba napomenuti da povezivanjem kroz različite prometne grane kao što su pomorstvo, cestovna , željeznička i zračna infrastruktura te elektroničke komunikacije i poštu stvaramo pretpostavke ravnomjernog razvoja Hrvatske i povezivanje sa zemljama Europske unije.

Nesmetan prijevoz ljudi te tereta uvelike je unaprijeđen proteklih godina izgradnjom cestovne infrastrukture, prvenstveno autocesta, i usklađivanjem prometnog zakonodavstva RH s pravnom stečevinom EU.

U budućem razdoblju naglasak bi trebao ići ne samo prema projektima koji donose najbrži povrat uložene vrijednosti, već i prema onima koji, strateški gledano, donose najveće društvene koristi. Tako je potrebno pripremiti projekte izgradnje i modernizacije željezničke infrastrukture, obnovi zračnih luka, pomorske lučke infrastrukture, plovnosti rijeke Save, izgradnji lučkih kapaciteta na unutarnjim vodama te modernizaciji i novom načinu financiranja županijskih i lokalnih cesta.

Fizička mobilnost nije činjenica koju se smije podcijeniti, jer promet, osim gospodarske ima i socijalnu komponentu. Jednaka mogućnost korištenja prometa dio je socijalne kohezije. Sada je financiranje onih skupina društva koje ne mogu same plaćati za prijevoz prepuštena jedinicama lokalne samouprave i njihovoj financijskoj snazi. Socijalna i teritorijalna jedinstvenost u tom smislu

može se postići da se s državne razine, kroz fond za poravnanje, dodjele namjenska sredstva općinama i gradovima.

CILJEVI PROMETNE POLITIKE:

- kapitalna ulaganja i nove investicije u prometnu infrastrukturu, kao dio poticanja gospodarskog razvoja
- sigurnost prometa
- ravnomjerni razvoj prometne infrastrukture i dostupnost prijevoza stanovništvu

Cestovni promet

Nastavak izgradnje cestovne infrastrukture definiran je Programom izgradnje i održavanja javnih cesta RH za razdoblje 2009.-2012. godine koji je Vlada RH donijela na svojoj sjednici 3.prosinca 2009. god. kojim se planirana izgradnja i održavanje javnih cesta, prema Zakonu o javnim cestama provodi kroz srednjoročne i godišnje programe i planove.

U slijedećem razdoblju prioritetno treba nastaviti na realizaciji slijedećih projekata:

- autocesta Vrbovec – Bjelovar - Virovitica;
- autocesta Vrbovec – Križevci – Koprivnica;
- auto-cesta Zagreb – Sisak;
- auto-cesta Split – Dubrovnik;
- auto-cesta Sredanci – Osijek - Beli Manastir;
- puni profil Istarskog ipsilona;
- autocesta Rijeka – Žuta Lokva;
- brza cesta na pravcu Podravske magistrale
- brza cesta Trogir – Omiš;
- brza cesta Popovača-Sisak- Petrinja-Karlovac
- spojne ceste prema graničnim prijelazima (kao primjerice Ilok – Lipovac – Gunja...);
- spojna četverotračna cesta Varaždin – auto-cesta;
- Brza cesta Popovec-Marija Bistrica-Zlatar Bistrica-Zabok (Mokrice) sa spojem na Breznički Hum
- asfaltirati i pojačano održavati državne ceste;
- izgradnja i projektiranje spojeva na autoceste
- rekonstrukcija i uređenje cesta na otocima (otočni program)
- denivelacija i osiguranja cestovno željezničkih prijelaza (Nadvožnjak u Križevcima)
- nastavak programa obnove državnih cesta po programu Betterment
- upis cesta u zemljišne knjige
- napraviti preraspodjelu sredstava u korist županijskih uprava za ceste ili proračuna jedinica lokalne samouprave u skladu s planom i programom održavanja i izgradnje cesta koji prije toga mora biti usuglašen s Hrvatskim cestama na način da se u sljedećem razdoblju poveća njihov prihod koji dobivaju od države za najmanje 70% na godišnjoj razini.

Željeznički promet

Željeznica kao jedan od ekološki najprihvatljivijih vidova prometa i prema mogućnostima koje ima, treba imati veću ulogu u prometu Hrvatske. U narednom razdoblju potrebno je posvetiti posebnu pažnju izradi projektne dokumentacije za izgradnju novih željezničkih pravaca i dijelova željezničkih pravaca, za produžavanje, obnovu i modernizaciju postojećih, postavljanjem drugog kolosijeka, elektrifikacijom, signalno-sigurnosnim uređajima i telekomunikacijskim sustavom. Isto tako je važno poboljšati kvalitetu željezničkih usluga, pouzdanost i učinkovitost. Odgovarajuća razina „usluga javnog prometa“, osobito željeznice, smatra se bitnim čimbenikom za unaprjeđenje socioekonomske

situacije nerazvijenih područja. Kod usmjeravanja prema višoj razini sigurnosti u prometu treba se okretati inovativnim rješenjima, korištenju novih tehnologija. Isto tako potrebno je inovirati i sustav financiranja kako bi se zadovoljile buduće investicijske potrebe.

- projektiranje i fazna izgradnja dvokolosječne nizinske željezničke pruge na relaciji Rijeka – Zagreb – mađarska granica uz maksimalno korištenje domaće elektroindustrije;
- izgradnja prigradske željezničke infrastrukture;
- zaštita svih cestovno – željezničkih prijelaza ;
- elektrifikacija svih željezničkih koridora;

Zračni promet

Razvitak zračnog prometa predviđa se u cilju zadovoljenja očekivanog prometa:

- domaćeg redovitog
- međunarodnoga redovitog i izvanrednog (charter)
- preleta zrakoplova.

Da bi se zadovoljila predviđena prometna potražnja, svi podsustavi zračnog prometa:

- infrastruktura - zračne luke
- sustav kontrole letenja i vođenja zrakoplova i
- zračni prijevoznici

moraju imati adekvatne kapacitete, tehnologiju i tehniku.

Uz glavne elemente razvoja zračnog prometa potrebno je primjereno rješavati pitanje daljnjeg razvoja i ustroja upravnih organa te normativa u zračnom prometu, kao i školovanja i daljnjeg osposobljavanja osoblja u zrakoplovstvu.

Zračni promet u Republici Hrvatskoj treba organizirati na način da središnja zračna luka, Zračna luka Zagreb, postane čvorište zračnog prometa ne samo za Republiku Hrvatsku, nego i za širu regiju. Da bi se taj cilj postigao, potrebno je uvesti više direktnih linija s ciljem boljeg povezivanja Zagreba s gradovima u regiji, ali i uvesti operatora koji će Zagreb direktno povezati s većinom europskih metropola te naposljetku obavljati i prekoceanski promet.

Realizirati projekt nove Zračne luke Zagreb po jednom od sljedećih modela:

- „vlasničkom ključu“,
- koncesijskom modelu ili
- uz uvođenje strateškog partnera.

Jadranske zračne luke trebaju i dalje poticati direktne linije u funkciji turizma, dok Zračna luka Osijek uz putnički treba brži razvoj potražiti i u razvitku kargo prometa.

Hrvatsku kontrolu zračnog prometa je potrebno pozicionirati kao vodeći subjekt u svojoj djelatnosti u jugoistočnoj, odnosno središnjoj Europi, kako u sadašnjim, tako i u novim okolnostima, kada europski zračni promet bude podijeljen u funkcionalne blokove (FAB-ove).

Omogućiti iskorištavanje potencijala koji imaju sportske luke i aero-klubovi, kroz pomoć u izgradnji infrastrukture sportskih zračnih luka s državne razine.

Za zračne luke za koje nema ekonomske opravdanosti postojanja, a nisu od nacionalnog interesa za razvoj zračnog prometa, potrebno je omogućiti njihov razvoj kroz povezivanje sa strateškim partnerima zajedničkim ulaganjima izvan proračunskog sustava.

Pomorstvo

Republika Hrvatska kao pomorska zemlja posebnu pozornost treba posvetiti razvoju pomorstva u svim segmentima, od lučke infrastrukture, modernizacije pristaništa, izgradnje trajekata u domaćim brodogradilištima, unaprjeđenje brzobrodskog povezivanja kopna i otoka i samih otoka;

- nastaviti sa koncesioniranjem linija u javnom obalnom linijskom pomorskom prometu
- unapređenje zaštite i upravljanja pomorskim dobrom, a što uključuje i decentralizaciju upravljanja, pojednostavljenje sustava određivanja granice pomorskog dobra i upis pomorskog dobra u katastar i zemljišne knjige;
- posebnu pozornost posvetiti zaštiti Jadrana koji je po definiciji zatvoreno more razvijajući sustav nadzora i zaštite;
- nastaviti sa modernizacijom luka Rijeka, Zadar, Ploče, Šibenik i Dubrovnik
- uključivanje u evropske konferencije kao što je CPMR (konferencija perifernih pomorskih regija) koje provode aktivnosti oko uvođenja tzv. pomorskih autoputova, zaštita mora i sl.
- unaprijeđenije socijalnih i radnih uvjeta pomoraca i brodaraca te njihova permanentna edukacija

Riječni promet

Strateški ciljevi Republike Hrvatske u razvitku riječnog prometa su:

- povezivanje Srednje Europe s Jadranom plovnim putovima rijeke Dunav, kanalom Dunav - Sava, rijekom Savom do Siska i Zagreba te nastavno željezničkim prijevozom do jadranskih luka Rijeka i Ploče;
- povećati udjel riječnog prometa sa 3 na 15% obujma prijevoza u odnosu na ostale prijevozne grane.

Za izgradnju i uređenje plovnih putova prioriteta su:

1. uređenje plovnog puta Drave od ušća do Osijeka (12 km) na IV. - međunarodnu klasu do
2. uređenje rijeke Save na međunarodnu klasu plovnog puta (IV. klasa) u sporazumu s Bosnom i Hercegovinom
3. izgradnja kanala Dunav-Sava od Vukovara do Šamca u duljini 61,5 km i podizanje na V.b klasu plovnosti (za brodove nosivosti 1.850 tona); dovršenje izgradnje ovisi o mogućnosti financiranja;
4. regulacija rijeke Save izgradnjom višenamjenskih prijevodnica u Županji, Jasenovcu i Sisku radi povećanja razina plovnosti na Vb. klasu u vremenu od 2005. do 2020. godine;
5. regulacija rijeke Drave radi povećanja plovnosti od Osijeka do Ferdinandovca do 2020. godine u sporazumu s Republikom Mađarskom;
6. regulacija rijeke Kupe do Karlovca do 2020. godine i nastavno do Broda na Kupi do 2030. godine.

Važno naglasiti da je potrebno povezivati pojedine projekte i osmišljavati ih kako bi čini cjelinu i međusobno se nadopunjavali. Tako projekti trebaju povećati tokove roba, primjerice na koridorima Vb, X i Vc.

Promet u velikim gradovima ima važnu ulogu u kvaliteti života stanovnika. Zato je potrebno ovoj problematici posvetiti pažnju. Osim toga razvoj prometa u gradovima ima i gospodarske učinke, od industrijski razvijenog Zagreba do vrijedne turističke destinacije što su Dubrovnik i Split.

Strateški dokument za IPA-u - Višegodišnji indikativni planski dokument (VIPD) uspostavljen je za tri godine i okvirno raspoređuje sredstava po korisnicima i komponentama za razdoblje 2007.-2009..

Osnove koje su definirane u tom programskom dokumentu nastavljaju se i u Nacionalnom strateškom referentnom okviru, za razdoblje 2012.-2013. godina, i navodi se da „će se pomoć EU-a fokusirati na ulaganja i javne usluge potrebne da bi se povećala dugoročna konkurentnost, stvaranje novih radnih mjesta i održivi razvoj, naime održivi promet (željezničke mreže i mreže unutarnjih plovnih putova)“. U kontekstu regionalnog razvitka definiraju se visoko prioritetni ciljevi i kao jedan od njih „ojačati infrastrukturnu osnovu zemlje“, čije „gospodarske aktivnosti treba poticati uspostavljanjem odgovarajuće i održive prometne infrastrukture s posebnim naglaskom na restrukturiranje i modernizaciju željezničkog sustava.“

U Operativnom programu Promet (2012.-2013.) određeni su projekti koji bi mogli biti spremni za financiranje u Prioritetnoj osi 1.: Integracija i modernizacija hrvatske infrastrukture vezano uz TEN-T koridore, kroz Unapređenje hrvatskog željezničkog prometnog sustava Unapređenje hrvatskog sustava unutarnjih voda Razvoj hrvatske cestovne mreže povezane s TEN-T koridorima Razvoj i modernizacija morskih i zračnih luka u iznosu od 865,5 milijuna EUR. Za projekte u Prioritetnoj osi 2.: Razvoj i modernizacija prometne infrastrukture na regionalnoj i lokalnoj razini, uključujući i čisti gradski prijevoz, za projekte Razvoj i modernizacija prometne infrastrukture na regionalnoj i lokalnoj razini Modernizacija gradskog prometa i razvoj sustava ekološki prihvatljivog prometa predviđeno je 1.2739 milijardi EUR.

ZDRAVSTVO

Razdoblje pred nama donosi nove izazove i potrebe za koje HSS u ovom programskom okviru treba doprinijeti većim stupnjem zadovoljstva korisnika zdravstvene zaštite kako zdravstvenim sustavom u cjelini tako i njegovim bitnim sastavnicama.

HSS je u svom predizbornom programu za zdravstvo 2007 godine postavio slijedeće ciljeve: jačanje preventivnih programa za unapređenje zdravlja i uloge javnog zdravstva razvijanje pravednog, odgovornog i kvalitetnog zdravstvenog sustava u kojem je svaki čovjek u središtu njegovog djelovanja; provođenje zdravstvene politike koja osigurava ravnomjerni razvoj zdravstvenog sustava i uklanja razlike u dostupnosti i kvaliteti zdravstvene zaštite; osiguranje hitne medicinske pomoći sukladno EU normama financijska konsolidacija sustava.

Koalicijskim sporazumom su navedeni ciljevi uključeni i postali smjernicom u programu reformi zdravstvenog sustava koje se provode od osnivanja koalicijske vlade. Reforma zdravstvenog sustava i sustava financiranja koje provodi Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi je dugotrajan proces u kojem su stvoreni zakonski preduvjeti za promjene u tijeku.

Značajni dio projekta reforme zdravstvenog sustava odvija se u kontinuitetu osobito programi preventivne zaštite i javnog zdravstva, informatizacija sustava i stvaranje pune platforme za e-zdravstvo, racionalizacija potrošnje lijekova, poboljšanje infrastrukture i opreme za visokodiferentne zahvate, početak reorganizacije hitne medicinske pomoći.

CILJEVI

- Ravnomjieran razvoj zdravstvenih kapaciteta, pravedna i kvalitetna dostupnost zdravstvene zaštite, s naglaskom na ruralno zdravlje
- Otvaranje novih radnih mjesta u javnozdravstvenom sektoru i stimulacija zaposlenih
- Stabilno i transparentno financiranje zdravstvenog sustava
- Povećanje istraživanja i primjena novih tehnologija u zdravstvu

Za provedbu ciljeva u zdravstvu potrebno je provesti aktivnosti podijeljene kroz prioritete:

- Ravnomjieran razvoj zdravstvenih kapaciteta, pravedna i kvalitetna dostupnost zdravstvene zaštite

Zdravstvena se politika u slijedećem razdoblju treba i dalje baviti pitanjem ravnomjernog razvoja zdravstvenih kapaciteta i još više pravednom i kvalitetnom dostupnošću zdravstvene zaštite u čemu lokalna zajednica kroz Savjete za zdravlje treba definirati svoje prioritete i potrebe od javnozdravstvenih potreba, primarne i sekundarne zdravstvene skrbi. Usvajanje stručnih standarda i infrastrukturnih normativa u svakoj od ovih razina treba biti stručni okvir za podjelu rada u sustavu

kako bi se maksimalno racionalno koristili postojeći ljudski i ostali kapaciteti i zadovoljile u cijelosti potrebe i očekivanja građana.

Zdravstvena piramida na vrhu koje su tercijarne zdravstvene ustanove- kliničke bolnice – je u reorganizaciji sa ciljem stvaranja centara izvrsnosti i racionalnijih korištenja kapaciteta za najkompleksnije zdravstvene usluge. Uspjeh ove reorganizacije ovisi o temeljitoj stručnoj podlozi i konsenzusu struke i zdravstvene politike. Zato bi prioritetno trebalo pripremiti dugoročnu strategiju razvoja zdravstva jer je to sustav koji zahtjeva postupne prilagodbe, stalno preispitivanje i evaluaciju ishoda provedenih organizacijskih i drugih promjena.

Politika poboljšanja kvalitete u zdravstvenom sustavu u slijedećem razdoblju treba biti u fokusu svih razina u zdravstvu. Priprema i usvajanje standarda kvalitete, akreditacijskih standarda, mjerila za praćenja poboljšanja koje priprema Agencija za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu je temelj za provedbu politike kvalitete. Za uspjeh tog projekta važno je da politika poboljšanja kvalitete dobije podršku kroz program HSS-a za zdravstvo.

- Učinkovita organizacija hitne medicinske pomoći

Hrvatska i dalje nema jednaki pristup i obuhvat hitne medicinske pomoći. Reforma hitne medicinske pomoći je započela s ciljem poboljšanja učinkovitosti i boljeg ishoda liječenja. Zakonski okvir je donijet kao i zahtjev o osnivanju županijskih zavoda za hitnu medicinsku pomoć, objedinjeni hitni bolnički prijam i pokretanje mreže za pružanje usluga telemedicine povezanih s HMP s ciljem unapređenja HMP na otocima i drugim udaljenim lokacijama upotrebom telemedicinskih tehnologija. Promjene u organizaciji hitne medicinske pomoći obuhvaćaju također dom zdravlja koji ubuduće obavlja samo sanitetski prijevoz, obiteljsku medicinu, koja ima obvezu obavljanja kućnih posjeta kroz 24 sata dnevno, te koordinaciju svih izvanbolničkih aktivnosti putem prijavno dojavne jedinice u sastavu županijskog zavoda za hitnu medicinu. Objedinjeni hitni bolnički prijem je slijedeća organizacijska promjena sa svrhom da se na jednom središnjem mjestu u bolnici multidisciplinarno zbrinjavaju hitna stanja.

Proces treba ubrzati jer se najbolji ishod liječenja hitnih stanja postiže kroz dobru organizaciju, dobro educirane timove i odgovorno provođenje stručnih standarda. HSS se osobito zalaže za brzu implementaciju projekta hitne medicinske pomoći.

- Unapređenje ruralnog zdravlja

U sadržajnom smislu ruralno zdravlje obuhvaća najširu definiciju zdravlja. Sadržaji ruralnog zdravlja u najvećoj su mjeri skup „nemedicinskih“ determinanti koje moraju biti upravljane i kontrolirane opsežnim multisektorskim mehanizmima i programima u ruralnom prostoru RH. Ruralno zdravlje obuhvaća životne uvjete i okoliš, programe i intervencije, promicanje zdravlja, te zdravstvenu zaštitu stanovništva u ruralnom prostoru primjenom suvremenih tehnologija. Česte su zamjene definicije i sadržaja intervencija vezanih uz termin ruralnog zdravlja sa socijalnim mjerama.

S obzirom na sve više depopularizirani ruralni prostor i nastojanja da se i politikama ruralnog razvoja ožive ta područja zdravstveni sustav treba unaprijediti metode i sadržaje rada u koordinaciji s drugim institucijama koje skrbe o ruralnom prostoru.

Povećati zapošljavanje i stimulaciju u javnozdravstvenom sektoru

Zabrinjavajuće stanje nedostatka liječnika i drugog stručnog zdravstvenog osoblja zahtjeva rješenja koja uključuju hitne mjere poput povećanja broja specijalizacija i subspecijalizacija u zdravstvu bez obzira na ograničenja u zapošljavanju u javnom sektoru te donošenje dugoročne strategije razvoja ljudskih resursa u zdravstvenom sektoru kako bi dosegli normative koji vrijede u EU a primjenjuju se na cijelom prostoru RH. Politikom plaća stimulirati rad u javnozdravstvenom sektoru u cilju zadržavanja stručnjaka. Omogućiti dopunski rad liječnika u javnozdravstvenoj ustanovi u kojoj je zaposlen a pravno regulirati radni odnos stručnjaka iz javnozdravstvenih ustanova u privatnoj praksi na način da se radno vrijeme uskladi s EU praksom.

- Stabilno i transparentno financiranje zdravstvenog sustava

Proračun za zdravstvo i doprinos za zdravstveno osiguranje su trajne teme u raspravama, osobito uz nastojanja smanjenja cijene rada. HSS podržava sadašnji sustav prema kojem se zadržava solidarnost u društvu kad je u pitanju zdravstvena zaštita- iako je državni proračun opterećen za iznose zdravstvene zaštite ugroženih, oslobođenih od participacije, nezaposlenih. No iz poreza koji se akumulira u proračunu nužno je održati financiranje sustava sve dok se ne poveća značajno zaposlenost i standard građana. Smanjivanje sredstava u zdravstvenom proračunu zbog stope doprinosa ako do toga dođe treba nadoknaditi iz središnjeg proračuna države.

HSS se zalaže za racionalno postupanje sa zdravstvenim proračunom kod svih subjekata u zdravstvenom sektoru i kontrolu izvršenja zdravstvenih usluga ugovorenih u svim dijelovima sustava. HSS se zalaže da se evaluiira dosadašnja praksa ugovaranja između HZZO-a i privatnih izvršilaca zdravstvenih usluga sa svrhom da se racionalnije koriste javnozdravstveni kapaciteti (rad u dvije smjene i sl.) i smanje troškovi.

HSS traži odgovorno postupanje sa sredstvima namijenjenim zdravstvenoj skrbi, transparentnost i javnu odgovornost.

- Poboljšanje ljekarništva i uporabe lijekova

Cijena lijekova je u RH značajno smanjena, no nije snižena potrošnja iz opće poznatih razloga (povećanje broja kroničnih bolesnika, duži životni vijek, novi lijekovi) . Prostor za poboljšanje postoji i kad je u pitanju racionalnija potrošnja lijekova (edukacija, kontrola) i u području javne nabave posebno skupih lijekova i ortopedskih pomagala. Mreža ljekarni je dobra u urbanim područjima, no opskrba lijekovima u ruralnom prostoru RH nije zadovoljavajuća. Premda je program HSS-a za zdravstvo 2007 proveden u dijelu koji se odnosi na duži vijek receptata za kronične bolesti, ipak dio stanovništva ostaje prikraćen za odgovarajuću dostupnost ljekarni. Pokretne jedinice ljekarni u tim bi prostorima doprinijele kvaliteti života ljudi.

Fond skupih lijekova riješio je pitanje racionalne ali i odgovarajuće primjene posebno lijekova za maligne bolesti. U okviru poboljšanja u tom sektoru HSS predlaže da se veća pozornost okrene lijekovima za rijetke bolesti koji najčešće nisu skupi- ali zbog malog broja bolesnika od pojedine bolesti nisu dostupni pojedinim bolesnicima. U to se ubraja i posebna hrana - jedini lijek za neke od rijetkih bolesti koju bi trebalo financirati iz sredstava HZZO-a za lijekove i medicinske proizvode.

- Očuvanje okoliša i razvoj zdravstvenog i lječilišnog turizma kao faktora poboljšanja zdravlja

Prostor za poboljšanje zdravstvenog stanja stanovništva ovisi o svim mjerama zaštite okoliša pa je u tom dijelu potrebna bolja koordinacija i multisektorska suradnja. HSS će u provođenju mjera zaštite okoliša posebnu pažnju posvetiti istraživanju utjecaja onečišćenja na zdravstveno stanje stanovništva.

HSS podržava stvaranje zakonskog okvira za jačanje zdravstvenog i lječilišnog turizma za koje u RH postoje brojne mogućnosti.

- Povećanje istraživanje i primjena novih tehnologija u zdravstvu

Tehnološka dostignuća ovog stoljeća poput definiranja humanog genoma, primjena nanotehnologija u dijagnostici i liječenju, transfer bazičnih istraživanja u kliničku praksu, robotizacija, telemedicina imaju sve više primjenu u medicinskoj praksi. U budućnosti se očekuju nove metode dijagnoze i liječenja koje svakako uz unapređenje nose i određeni rizik kako medicinski tako i financijski. Zato HSS predlaže u svom programu tim za procjenu novih zdravstvenih tehnologija u Agenciji za kvalitetu i akreditaciju u zdravstvu i multidisciplinarno povjerenstvo u MZSS sa svrhom da

se omogućiti sigurno i na vrijeme dostupno liječenje i dijagnostika primjenom novih tehnologija u centrima izvrsnosti.

PROJEKTI ZA EU FONDOVE

Razvojni projekti zdravstvenog sektora imaju mjesto u natjecajima EU kako danas tako i ubuduće. Koordinaciju razvojnih projekata posebno onih iz područja javnog zdravstva, translacijske medicine, rehabilitacije i zdravstvenog turizma koje pripremaju zdravstvene ustanove i/ili pojedine razvojne agencije predlažemo provoditi kroz MZSS. HSS se zalaže da se pripremi veći broj kvalitetnih projekata za slijedeće projektno razdoblje koji će podržati reformu zdravstvenog sektora kao i reformu financiranja.

MALO I SREDNJE PODUZETNIŠTVO

Za razvoj gospodarstva i otvaranje novih radnih mjesta u Republici Hrvatskoj od presudne je važnosti razvoj obrta, malog i srednjeg poduzetništva, za što se HSS kao stranka posebno zalaže.

Svakako treba istaknuti činjenicu da je upravo u vrijeme kada je HSS-ov ministar bio na čelu Ministarstva za obrt, malo i srednje poduzetništvo osmišljen i pokrenut okvirni i sustavni program poticanja poduzetništva s državne razine, a koji se uz različite modifikacije i u skladu s općim gospodarskim uvjetima i okolnostima i danas provodi, te je zasigurno bio od velike važnosti za rast i razvoj malog gospodarstva u Hrvatskoj.

Naime, udio malog gospodarstva u ukupnom gospodarstvu je danas takav da subjekti malog gospodarstva-obrt, mala i srednja trgovačka društva i zadruge čine 99,7% svih gospodarskih subjekata, zapošljavaju 66,3% zaposlenih i sudjeluju sa 42,1% u ukupnom izvozu.

Jedna od osnovnih odrednica programa poticanja poduzetništva i u narednom razdoblju je decentralizacija i sredstava i institucija, kako bi se poticaji i procesi vezani uz razvoj poduzetništva realizirali na što nižoj razini i što bliže poduzetnicima.

U razdoblju koje je pred nama HSS ima jasnu viziju razvoja obrta, malog i srednjeg poduzetništva, pri čemu je od osnovne važnosti osigurati zakonske, institucionalne i administrativne preduvjete da se poduzetnički pothvat u Republici Hrvatskoj može realizirati-legalizirati brzo, jednostavno i jeftino s jedne strane, a s druge strane da pravna država kroz učinkoviti pravosudni sustav osigura poštivanje rokova plaćanja i sankcioniranje sive ekonomije i rada na crno. To će osigurati da se poduzetnički potencijal koji u Republici Hrvatskoj postoji, ali se slijedom objektivnih okolnosti do sada nije iskoristio u potpunosti, sada snažnije aktivira, a isto tako da postojeći poduzetnici koji su već na tržištu i posluju, mogu svoje kapacitete usmjeravati na podizanje konkurentnosti i osvajanje novih tržišta, umjesto na naplatu izvršene usluge ili isporučene robe.

CILJEVI

- **Jačanje poduzetničke aktivnosti-rast broja subjekata malog gospodarstva-obrta, malih i srednjih trgovačkih društava i zadruga**
- **Rast investicija, broja zaposlenih i izvoza kod subjekata malog gospodarstva**
- **Infrastrukturno opremanje i stavljanje u funkciju poduzetničkih zona**
- **Razvoj institucionalne potpore poduzetnicima za poslovanje u EU i korištenje strukturnih fondova**

1) Jačanje poduzetničke aktivnosti- rast broja obrta, malih i srednjih trgovačkih društava i zadruga

HSS je stajališta da bez obzira na trenutne teškoće u kojima posluju naši poduzetnici postoji potencijal za rast broja obrta, malih i srednjih trgovačkih društava i zadruga. Provedba dosadašnjih četverogodišnjih programa poticaja i godišnjih Operativnih planova poticanja malog i srednjeg poduzetništva, na kojima se je do sada temeljio sustav potpore malom gospodarstvu, ukazuju da postoji veliki potencijal za ulazak u svijet poduzetništva, posebice žena i mladih. Iz godine u godinu raste broj zahtjeva za potporom žena poduzetnica i mladih poduzetnika i zbog toga treba sustavno provoditi strateške dokumente koji su doneseni na državnoj razini. Dosljedna provedba Strategije razvoja ženskog poduzetništva koja ima za cilj povećanje učešća žena u poduzetništvu, odnosno smanjenje jaza po TEA indeksu sa 1:2,42, na 1:1,43.. TEA indeks u 2009. godini pokazuje da su muškarci u Hrvatskoj više nego dvostruko aktivniji u pokretanju poduzetničkog pothvata u odnosu na žene, što se provedbom strategije treba bitno izmijeniti, a što će svakako pridonijeti ukupnom rastu gospodarske aktivnosti. Provedba Strategije učenja za poduzetništvo ima za cilj uvođenje poduzetništva u sve razine sustava obrazovanja, te poduzetništva kao ključne kompetencije, što bi dugoročno također trebalo utjecati na rast broja subjekata malog gospodarstva. Treba nastaviti pokretanje studentskih poduzetničkih inkubatora i još više poticati osnivanje i razvoj učeničkih zadruga. Novi Zakon o zadrugama i njegova primjena treba osigurati da sve zadruge koje su registrirane i koje će se u budućnosti registrirati kao zadruge zaista i posluju kao zadruge na zadružnim načelima, uz jasan, ugovorom, definiran odnos između zadruge i njezinih članova. Razvoj zadrugarstva otvara velike mogućnosti za razvoj ruralnih područja i manjih lokalnih zajednica.

2) Rast investicija, broja zaposlenih i izvoza subjekata malog gospodarstva

Subjekti malog gospodarstva godinama su glavni generator otvaranja novih radnih mjesta, a preduvjet za to je novi investicijski ciklus i usmjerenost na izvoz. Činjenica je da je svjetska gospodarska kriza usporila investicije i ulaganja i u sektoru malog gospodarstva, ali da malo gospodarstvo, a posebno subjekti koji posluju na ino tržištu iskazuju potrebu za proširenje kapaciteta i rast proizvodnje. Zbog toga treba prije svega kroz sustav HBOR-a, osigurati kvalitetna kreditna sredstva za razvoj kapaciteta i uvođenje novih tehnologija u sektor malog gospodarstva. Veliki potencijal i do sada zasigurno neiskorišteni resurs su inovacije i inovativni procesi, kojih u malom gospodarstvu ima, ali njihova primjena nije ni blizu razmjerna stvarnim mogućnostima.

Veliki napor treba uložiti da se poveća broj subjekata malog gospodarstva koji svoje proizvode i usluge plasiraju na ino-tržišta. Već smo naglasili potrebu da se procesi poticanja poduzetništva čim više trebaju približiti poduzetnicima i tu je velika uloga i odgovornost regionalnih razvojnih agencija, ali i udruženja obrtnika, područnih obrtničkih i gospodarskih komora, ali i lokalne i regionalne samouprave. Kroz koordiniran sustav potpornih institucija koje kroz partnerski odnos udružuju sredstva, aktivnosti i kadrovski potencijal, a koje su na najnižoj razini i u dnevnoj komunikaciji s poduzetnicima, potrebno je utvrditi potrebe i potencijale za nova investicijska ulaganja i iskorak na ino tržišta. Na županijskoj razini potrebno je formirati Koordinativno tijelo koje će se sastojati od predstavnika razvojnih agencija, poduzetničkih centara, sustava obrtničke i gospodarske komore, županija i gradova, a čiji će zadatak biti utvrđivanje liste projekta subjekata malog gospodarstva za investiranje, te liste potencijalnih izvoznika.

3) Infrastrukturno opremanje i stavljanje u funkciju i opremanje poduzetničkih zona

Projekt razvoja poduzetničkih zona stvorio je preduvjete za uvođenje niza poticaja za razvoj malog i srednjeg poduzetništva, prvenstveno kroz povoljnosti poduzetnicima kod izgradnje poslovnog prostora, na potpuno infarstrukturno opremljenom zemljištu.

Posebno stimulirajući proizvodne djelatnosti u poduzetničkim zonama, temeljene na znanju i novim tehnologijama, direktno se utječe na povećanje konkurentnosti, a time i novom zapošljavanju.

Poduzetničke zone u sredinama u kojima postoje, pozitivno utječu na stvaranje poduzetničke klime, na oblikovanje poduzetničke svijesti, na gospodarski razvoj lokalne zajednice, dakle one jesu

jedan dio formule koja može potaknuti i razvojno podržati demografski ugrožena ili gospodarski zaostala područja, odnosno ravnomjerni razvoj.

Kroz taj se projekt ostvaruje se i jedan važan proces stavljanja u funkciju državnog zemljišta, jer je veliki broj zona razvijen upravo na zemljištu koje je bilo u vlasništvu Republike Hrvatske i koje je bilo izvan funkcije.

U suradnji s gradovima i općinama planiramo nastaviti razvijati poduzetničke zone. Naš je stav da svakoj jedinici lokalne samouprave- gradu ili općini ukoliko pokrene proces izgradnje poduzetničke zone s državne razine treba dati potporu.

Naravno da je pretpostavka da prije ulaska u taj proces svaki općinski načelnik i gradonačelnik provjeri poduzetnički potencijal i isplativost i opravdanost ulaganja u poduzetničku zonu.

Slijedom toga valja razlikovati zone po veličini, te utvrditi kriterije i iznose za dodjelu potpore. Međutim, ono što posebno želimo ostvariti je infrastrukturno opremanje velikih gospodarskih zona veličine preko 50 ha koje su važne za prihvaćanje velikih ino-investitora. Naime, ino-ulagači koji iskazuju interes za ulaganjem u Hrvatskoj u pravilu traže parcele od 50 i više ha, na kojima mogu u kratkom roku započeti sa izgradnjom, a upravo takovih uređenih parcela mi nemamo, za razliku od zemalja u našem okruženju.

3) Razvoj institucionalne potpore poduzetnicima za poslovanje u EU i korištenje strukturnih fondova

Ulaskom u EU naši će poduzetnici biti suočeni s brojnim izazovima, velikom konkurencijom, ali i novim mogućnostima. Ono što smo do sada imali kao problem kod dodjele poticaja poduzetnicima su bila nedostatna proračunska sredstva.

U trogodišnjem razdoblju 2008.-2010. isplaćeno je **14.953 potpore u iznosu od 94.305.850 EUR-a.** Tom iznosu treba dodati 14.680.951 EUR-a na ime isplaćenih subvencija kamata poduzetnicima za mikro-kredite do 27.400 EUR-a i investicijske kredite do 685.000 EUR-a realiziranih u suradnji s poslovnim bankama i županijama.

Potpore su odobravane za jačanje konkurentnosti SME-a , za razvoj poduzetničke infrastrukture, za edukaciju SME i za razvoj obrta. Najveći broj potpora 4.554 odobreno je jačanje konkurentnosti u iznosu od 30.644.777 EUR-a , a 600 potpora za inovacije u iznosu od 2.794.642 EUR-a. U 2009. I 2010 godini osmišljen je i proveden novi projekt GAZELE temeljem kojega je isplaćeno 79 potpora u iznosu od 3.657.534 EUR-a.

Kada ocjenjujemo provedbu ovih programa onda svakako treba istaknuti slijedeće činjenice:

1. Sredstva za poticanje malog gospodarstva i potpore malom, gospodarstvu u nacionalnom proračunu su nedostatne u odnosu na stvarne potrebe
2. Zahtjevi za potporom od strane malih poduzetnika i po broju i po iznosu svake godine višestruko premašuju izdvojena proračunska sredstva za tu namjenu
3. Isplaćene pojedinačne potpore su male i nedostatne za potrebe jačanja konkurentnosti malog gospodarstva
4. Napravljen je veliki iskorak u operativnoj dodjeli potpora, jer je Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva veći dio projekata dao na provedbu Hrvatskoj agenciji za malo gospodarstvo, kao operativnom tijelu, čime su u ministarstvu oslobođeni kapaciteti za osmišljavanje politika , kao i za kontrolu i praćenje učinaka dodjeljenih potpora
5. Ustrojen je Registar državne potpore malog i srednjeg poduzetništva u Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva, kao i metodologija za ocjenjivanje, praćenje i mjerenje uspješnosti sustav poticaja poduzetništvu

6. Ministarstvo gospodarstva na kraju godine objavljuje na web stranici popis poduzetnika koji su dobili potpore, čime je cijeli proces dodjele potpora javan i transparentan
7. Svjesni potrebe povećanja iznosa dodjeljenih potpora i njihovo usmjeravanje prema najboljim SME osmišljen je projekt GAZELE gdje poduzetnik dobiva potporu u iznosu od 200.000 EUR-a koja mu se isplaćuje u tri financijske godine. Pri tome poduzetnik mora poslovati najmanje tri godine, ostvarivati rast prihoda i zaposlenosti, te 25% prihoda s osnova izvoza.
8. Kod projekta Jačanje konkurentnosti malog gospodarstva i kod projekta GAZELE natječajna dokumentacija i postupak odobravanja potpore znatno je složeniji nego kod ostalih projekata i pripremljen je na način sličan proceduri dodjele sredstava po EU projektima.
9. Osnovan je Regionalni centar za poduzetničke kompetencije SEECEL koji okuplja sedam zemalja jugopistočne Europe, čime je Hrvatska preuzela liderstvo u regiji u segmentu poduzetničkog učenja.

Ulaskom u Uniju naši će poduzetnici moći koristiti sredstva iz strukturnih fondova koja će omogućiti znatno veće pojedinačne iznose potpora. Sredstva će se povlačiti temeljem novog Operativnog programa za regionalnu konkurentnost. Od presudne je važnosti da cijeli institucionalni sustav, od ministarstva, preko komorskog sustava i sustava razvojnih agencija i poduzetničkih centara bude osposobljen i usmjeren na prepoznavanje poduzetnika s razvojnim potencijalom, na pripremu njihovih programa i pomoć u aplikaciji na strukturne fondove, a isto tako i praćenje i izvješćivanje u korištenju tih sredstava. Poduzetnici će moći koristiti bespovratna sredstva kroz grant-scheme, jamstva i mikro kredite, a znatna će sredstva biti na raspolaganju i za razvoj inovacija i uvođenje ekoloških i drugih standarda i normi u poslovanje.

POLJOPRIVREDA

HSS je uvijek isticao kako je jedno od najvećih bogatstava Republike Hrvatske njezin ruralni prostor s prirodnim i kulturnim bogatstvima, koji čini gotovo 91,6% površine. Na njima živi oko 47,6% ukupnoga stanovništva.

Svjedoci smo da se godinama, desetljećima ruralno područje sustavno zanemarivalo. Zaustaviti taj negativan proces propadanja sela i svega što ono predstavlja i preokrenuti ga u pozitivan proces naša je obveza i zadaća. Politika ruralnog razvoja neophodna je kao podrška razvoju poljoprivrednog sektora da bi odgovorila na mnoge zahtjeve stvaranja prihvatljivog prihoda za poljoprivredne proizvođače, zahtjeve u području sigurnosti hrane i prehrambene politike, dobrobiti životinja, kvalitete okoliša i očuvanja prirode i krajobraza.

U našem izbornom programu 2007. godine definirali smo središnji program HSS-a: Preporod hrvatskog sela. U tom programu definirani su ciljevi vezani uz ukupan ruralni prostor i poljoprivrednu proizvodnju, kao najvažniju gospodarsku granu tog prostora. Istaknuto je jedno od bitnih obilježja poljoprivrede – njezina multifunkcionalnost, jer utječe na očuvanje okoliša, stvaranje i održavanje kulture i tradicije. Zacrtili smo put koji smo započeli početkom ovoga stoljeća uspostavljanjem okvira za politiku ruralnog razvoja – od definiranja obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva kao središnjeg subjekta poljoprivredne politike, do stvaranja Upisnika poljoprivrednih gospodarstava, uvođenja modela potpore kapitalnim investicijama, te potpore dohotku za poljoprivredno stanovništvo koje se povlači iz aktivne, tržišno orijentirane poljoprivrede. Jedna od odrednica je očuvanje i razvijanje seljačke poljoprivrede koja se temelji na multifunkcionalnosti, pa su izravna plaćanja, poticaji dodijeljeni svim poljoprivrednim gospodarstvima, za jedan hektar. Stvorili smo preduvjete za ruralni razvoj i razvoj poljoprivrede donošenjem Strategije ruralnog razvoja 2008. godine. Sve to napravljeno je u svrhu rješavanja nagomilanih problema hrvatske poljoprivrede i ruralnih područja. Ti problemi imaju s jedne strane sličnosti s problemima drugih zemalja, ali nažalost i vrlo specifične probleme koji su posljedica rata i tranzicije:

- nezadovoljavajuća struktura gospodarstava i proizvodnje – mali i rascjepkani posjed
- ekonomija obujma (proizvodni kapaciteti) nisu na zadovoljavajućoj razini, nije postignuta samodostatnost u većini poljoprivrednih proizvoda, a proizvodnja za vlastite potrebe je izuzetno važna
- napušteno i neobrađeno poljoprivredno zemljište
- nerazvijeni prodajni i distribucijski kanali
- nezadovoljavajuća razina proizvoda koji se odlikuju višom kakvoćom (proizvodi s oznakom zemljopisnog podrijetla, oznakom izvornosti i oznakom tradicionalnog ugleda, eko oznakom)
- nedovoljno razvijena ekološka proizvodnja
- subvencionirana proizvodnja bez znanja o tome koliko poticaji – izravna plaćanja čine udjela u dohotku poljoprivrednika
- nepovjerenje prema bilo kakvom obliku udruživanja poljoprivrednih proizvođača
- gašenje manjih poljoprivredno-prehrambenih pogona
- preinvestiranost i prezaduženost sve većeg broja poljoprivrednih gospodarstava
- nije uspostavljen sustav edukacije poljoprivrednika
- informiranost poljoprivrednika nije na odgovarajućoj razini
- gospodarska aktivnost na ruralnim područjima uglavnom orijentirana na poljoprivredu,
- nezadovoljavajuća društvena i komunalna infrastruktura ruralnih područja
- nedostatak lokalnih inicijativa i njihova neartikuliranost
- ruralno stanovništvo stari
- odljev mladih iz ruralnih krajeva

Nepovoljnu demografsku situaciju ruralnih područja koja su tijekom prethodnih trideset i više godina bila izložena snažnom egzodusu pretežno mlađe i vitalnije populacije i procesima depopulacije još su pogoršala događanja 90-ih godina prošlog stoljeća. Naime, agresija na Hrvatsku i rat, ali i poslijeratne i tranzicijske poteškoće ostavile su duboke posljedice u svim sferama gospodarskog i društvenog života.

Nedovoljno razvijena infrastruktura ruralnih područja nepovoljno utječe na kvalitetu života u ruralnim područjima, ali i otežava razvoj poljoprivrednih gospodarstava i smanjuje njihovu konkurentnost.

Politika regionalnog razvoja preuzima dio odgovornosti i posla vezanog uz izgradnju i obnovu ruralne infrastrukture. Potrebno je dodatno osigurati da odluke koje se donose o potrebi izgradnje ruralne infrastrukture, uz osnovni ekonomski kriterij isplativosti investicije, sadrže i kriterij utjecaja te odluke na održiv razvoj ruralnog područja, odnosno utjecaj te odluke na demografsku sliku.

Ono što smo odredili Preporodom hrvatskog sela pretočili smo u Strategiju ruralnog razvoja, Strategiju regionalnog razvoja i zakone kojima se one provode. I dalje je potrebno nastaviti i razvijati tu politiku, mijenjajući pristupe i načine, ali ne i sam cilj te politike. Ono što je za HSS uvijek bilo jasno, a sada nalazimo u europskim programima je uloga i doprinos poljoprivrede općem interesu društva.

ULOGA POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

Poljoprivredna proizvodnja ima svoju prvobitnu ulogu proizvodnje hrane za stanovništvo. Vremenom je poljoprivreda, svojim utjecajem na okoliš u kojem se odvija i utjecajem na cjelokupan život ruralnih područja prerasla tu ulogu i postala faktor koji je oblikovao prirodu i ljudsko društvo. Priroda promijenjena pod utjecajem poljoprivrede i duboka ukorijenjenost u kulturu i tradiciju ruralnih područja postali su nasljeđe cijelog društva.

Isto tako poljoprivreda se integrira u druge gospodarske djelatnosti, te postaje njihov sastavni dio. Zato je potrebno jače povezivanje poljoprivredne proizvodnje i turizma, kako bi se kroz turističku ponudu plasirali poljoprivredni proizvodi. Takav kanal prodaje poljoprivrednih proizvoda ima sve veću važnost jer se mijenjaju navike i traženja turista u smislu potpunog doživljaja određenog prostora, prvenstveno hrane i pića.

Prehrambena industrija kao svoju sirovinsku bazu treba imati domaću proizvodnju. Razlog je to i da država kontrolira dio upravljačkog paketa prehrambene industrije, jer diktat tržišta i profita ne može biti jedini, niti isključivi čimbenik kod odlučivanja. Naime, povezanost sirovinske baze u poljoprivredi i prerađivačke industrije osnova je za održivi rast i razvoj obje gospodarske djelatnosti. Potrebno je pokrenuti i one prerađivačke kapacitete koji se posljednjih godina zadržavaju na istim razinama prihoda, odnosno treba ulagati u povećanje učinkovitosti i podizanju tehnološke razine.

Isto tako treba naglasiti i negativne učinke, kao što je pritisak iz poljoprivrede na okoliš, uglavnom vode. U ovom trenutku ne postoje točni podaci o prostornoj distribuciji korištenja mineralnih gnojiva ili stajnjaka. Spriječiti onečišćenje podzemnih voda nitratima i eutrofikaciju površinskih voda zadaća je koja se sustavno mora riješiti uvođenjem mjera iz poljoprivredno-okolišnog programa.

IZRAVNA PLAĆANJA

Sustav poljoprivredne potpore u Hrvatskoj provodi se putem mjera politike u tri osnovna područja: a) izravna plaćanja; b) interventne mjere za uređenje tržišta; c) mjere potpore ruralnom razvoju. Općenita je percepcija među poljoprivrednicima da su izravna plaćanja ključni mehanizam poljoprivredne politike kojim se štiti dohodovnost njihove proizvodnje.

Jedno od najzahtjevnijih područja prilagodbe poljoprivrednoj politici EU je upravo područje **izravnih plaćanja**, što je važno uzeti u obzir kod utvrđivanja okvira za buduću hrvatsku politiku u cilju što lakšeg integriranja sektora na zajedničko tržište.

Promjene politike su nužne i zato što se postojećim sustavom ne može najbolje odgovoriti izazovima globalnih promjena, a što će se itekako odraziti na hrvatske proizvođače i hrvatski ruralni prostor. U tom je smislu usklađivanje sa zajedničkom politikom EU najbolji način za ostvarivanje hrvatskih dugoročnih ciljeva. Svako daljnje odlaganje bi moglo dugoročno ugroziti održivi razvoj poljoprivrede i ruralnog prostora u Hrvatskoj nakon ulaska u EU. U tom je kontekstu pitanje reforme politike izravnih plaćanja od iznimne važnosti za konkurentnost poljoprivrednih proizvođača.

Razlike između hrvatske poljoprivredne proizvodnje i europske su znatne. Zato je važno, u prostoru koji nam je na raspolaganju prilagoditi poljoprivrednu politiku svojim potrebama. Naime, europska poljoprivreda je na svom maksimumu što se tiče obima proizvodnje. Dio poljoprivrednih površina sada su na ugaru ili se na njima uzgajaju kulture za proizvodnju energije, dio poljoprivrednih površina se koristi za proizvodnju stočne hrane, što znači da se na tim površinama ne proizvodi hrana. U slučaju bilo kakvog globalnog poremećaja mogu se reaktivirati te površine, što uklanja bojazan od mogućeg nedostatka hrane. U Hrvatskoj je situacija drugačija i još uvijek nisu u funkciji sve poljoprivredne površine i samo u nekoliko proizvoda imamo samodostatnost. Mi još trebamo postići punu razvijenost poljoprivredne proizvodnje. Cijena hrane i vode je onolika koliko vrijede kad ih nema. Ako izgubimo vlastiti oslonac u podmiranju potreba za hranom, u turbulentnim svjetskim zbivanjima postajemo izuzetno ranjivi. Zato je naš nacionalni interes da poticaji – izravna plaćanja posluže za održanje postojeće proizvodnje, za njezin razvoj i povećanje obima proizvodnje, što zasigurno nisu ciljevi europske poljoprivredne politike. Isto tako različit je i pristup osiguranju dostatnih količina hrane. Proizvodnja hrane u EU je više od pet desetljeća i više nego dostatna za opskrbu njenog stanovništva.

U Europskoj uniji ciljevi dostupnosti hrane idu u pravcu dugoročne održivosti – očuvanja prirodnih resursa kao što je voda, biološka raznolikost, genetski resursi kulturnih biljaka i domaćih životinja. U Hrvatskoj ciljevi prehrambene politike u razdoblju pred nama još uvijek će biti zaštita kvalitete i sigurnosti ukupne opskrbe hranom. I tu će trebati naći svoju poziciju unutar europskih politika i omogućiti postizanje naših ciljeva.

Što se tiče izravnih plaćanja Hrvatska će primjenjivati SPS model, odnosno jedinstveno plaćanje po gospodarstvu, koristeći u izračunu "prava na plaćanje". To je osnovna značajka SPS modela. U prvoj godini primjene SPS modela svakom proizvođaču će se dodijeliti određeni broj, vrsta i vrijednost "prava na plaćanje". Godišnje isplate korisnicima ovisiti će o posjedovanju "prava na plaćanje" i njihovoj aktivaciji, a Agencija za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

voditi će registar korisnika "prava na plaćanje". Taj dio je definiran i zakonom i u njemu, u ovoj programskoj perspektivi EU 2007.-2014. neće biti promjena. U razdoblju od 2014. do 2020. godine zasigurno će doći do određenih promjena, a sigurno je da će se odnositi na usmjeravanje poticaja onima kojima su poticaji zaista potrebni, na jaču kontrolu dodjele poticaja i povećanje potpora mjerama ruralnog razvoja.

Potrebno je podržati daljnju dosljednu politiku modulacije, smanjenje poticaja velikim proizvođačima, kako bi poticaji bili u funkciji održanja i razvoja obiteljskih poljoprivrednih gospodarstva, malih i srednjih poduzetnika, te povećanju proračuna za mjere ruralnog razvoja.

Važno je dodatno definirati status (organizacijski, porezni) obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva, kako bi ona zadržala svoje mjesto i ulogu u poljoprivrednoj proizvodnji.

Osim izravnih plaćanja i mjera ruralnog razvoja, punopravnim članstvom u EU primjenjivat ćemo različite mehanizme uređenja tržišta kojima se regulira ponuda, potražnja i cijene (carine, izvozne subvencije, intervencijska kupovina i prodaja, proizvodne kvote i drugo), a sve u cilju očuvanja stabilnosti tržišta poljoprivredno-prehrambenih proizvoda.

RURALNI RAZVOJ

Programi ruralnog razvoja trebaju dati mjere kojima će se ostvariti

CILJEVI

- Poboljšanje konkurentnosti poljoprivrednog i šumarskog sektora
- Očuvanje, zaštita i održiva uporaba okoliša, krajolika, prirodnog i kulturnog naslijeđa
- Poboljšanje kvaliteta života u ruralnim područjima i proširenje gospodarskog programa ruralnog gospodarstva
- i kao preduvjet za postizanje ciljeva
- Poboljšanje institucionalnog okruženja

Mjere ruralnog razvoja su model koji u Hrvatskoj mora imati veliko značenje, zbog prirodnih odlika, naslijeđene strukture poljoprivrednih gospodarstava i opredjeljenja za očuvanje seljačke poljoprivrede. Za sada taj model još uvijek nije dovoljno razvijen. Ove mjere najvećim dijelom su upućene poljoprivrednicima, i kao takve služe za razvoj poljoprivrede, ili za održanje poljoprivredom formiranog krajobraza, ali dodjeljuju se i drugim stanovnicima ruralnog prostora. Zbog geografskog položaja Hrvatske postoje velike razlike među pojedinim dijelovima. Zato je potrebno izraditi dva regionalna programa ruralnog razvoja, kako bi mjere mogle biti prilagođene prije svega uvjetima, a zatim i potrebama upravo tih područja: program ruralnog razvoja za kontinentalnu Hrvatsku i program ruralnog razvoja za mediteransku Hrvatsku.

PROVEDBA MJERA RURALNOG RAZVOJA

Za učinkovitu provedbu mjera ruralnog razvoja potrebna je stručna i učinkovita javna uprava kojoj će nacionalni interesi uvijek biti iznad stranačkih ili interesa pojedinih skupina.

Potrebno je značajno poboljšanje institucionalnog okruženja na svim razinama. Tako je potrebno značajno pojačati kapacitete za strateško planiranje na državnoj razini i kapacitete na županijskim i lokalnim razinama za sudjelovanje u programiranju vlastitog razvoja i uključivanja svojih potreba u programske dokumente na višoj razini, te za pripremu i prijavu projekata svih zainteresiranih s njihovog područja.

Za financiranje mjera potrebno je, osim javnih sredstava (europskih i nacionalnih koji će biti ugrađeni u zajednički proračun kada postanemo zemlja članica EU) osigurati i kreditna sredstva, osobito za kapitalne investicije koje trebaju restrukturirati i modernizirati poljoprivredna

gospodarstva, uključujući navodnjavanje, te za razvoj novih tehnologija, proizvoda i kanala prodaje. Kreditiranje poljoprivrede i prerade poljoprivrednih proizvoda mora se prilagoditi potrebama tih djelatnosti.

Uz navedeno, višegodišnje programiranje i kontinuitet u provedbi mjera ključ je za održivi razvoj poljoprivrede, prerade i ukupnog ruralnog prostora.

Važno je ojačati rad svih institucija i organizacija u poljoprivredi, a osobito Hrvatske poljoprivredne komore, koja treba zastupati interese poljoprivrednih proizvođača, informirati ih i educirati, te na regionalnoj razini, okupljati stručnjake, promicati i jačati kadrovsku infrastrukturu u cijelom sektoru poljoprivrede.

ŠUMARSTVO

HSS je u svojim programima, te u svom radu uvijek naglašavao važnost prirodnih resursa, njihovu gospodarsku ulogu i ulogu u očuvanju ukupnog ekosustava. Uvijek smo se zalagali da se šumama upravlja gospodarski održivo, socijalno odgovorno i ekološki prihvatljivo.

Površine obrasle šumom zauzimaju čak 47,5% kopnene površine Republike Hrvatske, čime spadamo u šumovitije europske zemlje. Prema vlasničkoj strukturi 2.106.917 ha šuma i šumskoga zemljišta u vlasništvu je Republike Hrvatske, ne mogu se otuđiti, a njima gospodari trgovačko društvo Hrvatske šume d.o.o. koje je za to osnovala Republika Hrvatska. U vlasništvu privatnih šumoposjednika je 581.770 ha šuma. Utvrđena ukupna drvna zaliha iznosi gotovo 398 milijuna m³.

Na velikom dijelu krša (priobalje i otoci), šume nemaju gospodarski značaj, već je važan opstanak šumom obraslih površina zbog opće korisnih funkcija (protuerozijska, klimatska, zdravstvena, ugodniji i ljepši krajolik, i dr.). Zbog male drvne mase i niske vrijednosti drva, ova regija ne može biti gospodarski vitalna bez intervencije države.

Šumarski sektor ima jednu od prioritarnih uloga u smanjenju stakleničkih plinova, a sve raširenije korištenje šumske biomase kao izvora energije je u skladu sa strategijom zamjene odnosno smanjenja udjela fosilnih goriva u proizvodnji energije.

Kada bi htjeli iskazati vrijednost naših šuma kao obnovljivog resursa računajući njihove općekorisne funkcije (prema važećoj metodologiji) ona je preko 10 puta veća od vrijednosti same drvne zalihe.

NEDRVNI ŠUMSKI PROIZVODI

Za stanovnike ruralnih područja osobit značaj imaju nedrvni proizvodi i usluge šuma.

Nedrvne šumske proizvode i usluge čine razni plodovi šumskog drveća i grmlja, gljive, razni predmeti izrađeni od sitnog drvnog i nedravnog materijala, te osobito socijalne usluge šuma kao što su rekreacija, turizam, lov, foto-lov i sl.

Šume su nedovoljno uključene u ukupnu turističku ponudu. Turistički potencijal, naročito za specijalizirane proizvode koji su sve popularniji na globalnom tržištu, poput ekološkog turizma, foto-safarija, itd., čine ih prikladnima za ruralni razvoj i zapošljavanje.

Intenzivnije korištenje nedravnih šumskih proizvoda i usluga otvara mogućnost razvoja sitnog, malog i srednjeg poduzetništva, koje može potaknuti gospodarski razvoj ruralnih sredina.

DRVNA INDUSTRIJA

Industrijska prerada drva raspolaže s dobrom infrastrukturom, sirovinskom osnovom, radnom snagom i tradicijom plasmana na određena tržišta, što čini vrlo dobru osnovu, ali je nedovoljno za početak novog razvojnog ciklusa ove industrijske grane. Potrebna su ulaganja u povećanje kakvoće, prvenstveno kroz dizajn proizvoda, odnosno povećanje dodane vrijednosti i većeg prihoda. Pozicioniranje na stranom tržištu i stvaranje dobre tržišne slike drvne industrije, proces je u koji treba uložiti nekoliko godina sustavnog i ustrajnog napora.

Pažnju treba posvetiti povećanju udjela drva u trajnim konstrukcijama te drvnu industriju povezati sa građevnom. To također pridonosi smanjenju stakleničkih plinova odnosno pohranjuje ugljik na dulje vrijeme.

CILJEVI

1. Povećati doprinos sektora šumarstva ukupnom gospodarstvu, osobito malom i srednjem poduzetništvu
2. Gospodariti šumama u vlasništvu Republike Hrvatske putem trgovačkog društva.
3. Poticati razvoj drvne industrije

RIBARSTVO

Kao i u većini mediteranskih zemalja, pokazatelji na nacionalnoj razini ne ukazuju na značajniju važnost ribarstva za nacionalno gospodarstvo. Međutim, pored izravne proizvodne vrijednosti sektora ulova, uzgoja i prerade, u procjenu stvarnog udjela ribarstva u BDP-u potrebno je uključiti i izgradnju i servisiranje plovila, proizvodnju alata i opreme, prijevoz, skladištenje i vezanu logistiku, proizvodnju hrane i lijekova za organizme u uzgoju (akvakultura), lučke aktivnosti vezane uz ribarstvo, znanstveno-istraživački rad te u određenoj mjeri i neke oblike turizma. Uzimajući sve ove elemente u obzir, značaj ove djelatnosti raste.

Pored niza vezanih djelatnosti, ribarstvo je i jedan od elemenata kulture, tradicije i povijesti, i čini izuzetno specifičan segment kojeg Republika Hrvatska unosi u Europsku Uniju, i kojeg je potrebno pravilno prepoznati, valorizirati i razvijati.

Potrošnja ribe u Republici Hrvatskoj procjenjuje se na oko 9 kg per capita. Ova je vrijednost daleko niža od vrijednosti prosjeka EU, koji se kreće oko 16 kg, ili Španjolske u kojoj ta vrijednost doseže oko 40 kg odnosno Italije, gdje je oko 30. U potrošnji ribe na domaćem tržištu značajno sudjeluje i sektor turizma, koji u ljetnim mjesecima predstavlja značajan kanal plasmana proizvoda ribarstva.

Povijesno nasljeđe, te biološke i ekonomske odlike ribarstva, uz značajne državne potpore, u Republici Hrvatskoj rezultirali su razvojem flote tijekom posljednjih nekoliko godina. Danas je potrebno napore usmjeravati ka upravljanju aktivnostima flote, uspostavi odgovarajuće kopnene logistike i infrastrukture koja može pratiti flotu te donošenju planova upravljanja koji će omogućiti dugoročnu gospodarsku, društvenu i ekološku održivost ribarstva. Upravo ovo moraju biti osnovne smjernice politike ribarstva u nastupajućem razdoblju.

Istovremeno, potrebno je razviti mjere i mehanizme regulacije tržišta i sudjelovanja širokog kruga dionika u daljnjem razvoju politike. S tim ciljem, potrebno je jačati ribarske zadruge odnosno organizacije proizvođača kao okosnice budućeg uređenja tržišta, i partnera u samom upravljanju resursima. Razvoj domaćih skladišnih i prerađivačkih kapaciteta, uz uvažavanje održivosti prirodnih resursa i razvijanje odgovarajućih marketinških kampanja mogu dugoročno osigurati značajno povećanje vrijednosti cijelog sektora.

U nekim se segmentima ribarstva i danas osjećaju posljedice tranzicije. Najbolji primjer je akvakultura, koja bilježi pad proizvodnje, smanjenje zaposlenosti, zaduženost, tehnološko zaostajanje te pogoršane bilance koje dovode do nelikvidnosti. Ovome su pridonijeli visoki troškovi proizvodnje, nepoticajni porezni sustav, nedostatak jeftinog kapitala te razbijen trgovinski i distribucijski sustav. U dijelu marikulture, i danas nisu do kraja riješena pitanja prostorno-planske dokumentacije, koja su preduvjet za razvoj ove djelatnosti.

CILJEVI

- održivo gospodarenje ribljim fondom i prilagodba ribolovne flote raspoloživim resursima
- razvoj proizvoda i tržišta
- održavanje standarda ribara
- održivi razvoj uzgoja
- osiguranje integriranja ribarstvo u razvojne politike (politika ruralnog razvitka i politika regionalnog razvitka)

3. TURIZAM

Hrvatski turizam jedna je od najvažnijih gospodarskih grana, zato je potrebno da su osigurani uvjeti na razini nacionalne ekonomske politike, te posebni uvjeti specifični za ovu gospodarsku granu.

CILJEVI RAZVOJA TURIZMA

- stvaranje novih, kvalitetnih radnih mjesta
- doprinijeti ukupnom gospodarstvu i prostoru na kojem se odvija
- biti integrirajući faktor za druge gospodarske djelatnosti

Razvoj turizma treba usmjeriti u smislu dugoročne održivosti, optimiziranju gospodarskih učinaka i smanjenju opterećenja na okoliš.

Samo održiv razvoj je osnova za daljnji rast turističke djelatnosti. Na takav način stvaramo turizam koji će po svojoj prirodi biti integrativan i koji će imati znatne financijske učinke, doprinijeti razvoju i drugih gospodarskih djelatnosti, razvijati se u prihvatnom kapacitetu okoliša i imati pozitivne učinke na šire društveno okruženje. Turizam je najviše zainteresiran za održivost resursa jer je resurs temelj njegova razvoja. Okoliš nije odvojen od gospodarstva, jer sve promjene u gospodarstvu utječu na okoliš, ali i obrnuto.

Turizam ima ogroman integrirajući potencijal u poticanju razvoja drugih gospodarskih grana (prodaja hrvatskih poljoprivredno-prehrambenih proizvoda), razvoju prometne infrastrukture (unapređenje kapaciteta za primanje putnika) i dr.

Turizam je samo jedan od korisnika prirodnih resursa, ali je više od drugih djelatnosti ovisan o njemu, te dugoročna ekološka održivost prirodnih resursa čini temeljni uvjet održivog razvoja turizma. Tako prekomjerna komercijalizacija prirodnih ili kulturnih resursa može kratkoročno znatno povećati profit, ali dugoročno vodi do degradacije ili uništenja resursa, odnosno ugrožava i ekonomsku održivost na tom prostoru (pretjerana izgradnja u nekom prostoru, uzurpacija pomorskog dobra i sl.). Razvoj turizma u skladu s uvjetima gradnje i prostornim planovima je polazište održivog razvoja turizma.

Turizma se može razvijati jedino u prostoru koji je privlačan, što znači da su urbanistička rješenja prilagođena određenom prostoru i budućoj namjeni. Od osobite je važnosti odlučno i dosljedno suzbijati aktivnosti koje rezultiraju devastacijom prostora. Treba se usmjeriti na korištenje i unaprjeđenje već izgrađenog prostora, a pažljivo planirati nove zone gradnje. Investicije u segmentima gdje je hrvatska turistička ponuda nedostatna (na primjer golf) moraju biti u skladu s prostornim planovima te obilježjima i kapacitetom danog prostora.

Dakle, u HSS-u smatramo da za Hrvatsku nema alternative održivom razvoju turizma.

U skladu s promijenjenim trendovima na turističkom tržištu i potrebama suvremenog turista, potrebno je prilagoditi turističku ponudu i učiniti je raznolikijom u pravcu ekoturizma, doživljajnog turizma, kulturnog, zdravstvenog, športskog i tematskog turizma, kongresnog i vjerskog turizma,

nautičkog turizma i kružnih putovanja, agroturizma, koji povezuje mogućnosti kontinentalnog i priobalnog područja u jedinstven proizvod, golf turizma kao primjera instrumenta za produženje turističke sezone i obogaćivanje ukupne turističke ponude.

Razviti selektivne oblike turizma od značaja je za sva područja Hrvatske, kako za ona s razvijenom turističkom djelatnošću, tako i za turistički nerazvijena područja. U turistički razvijenim područjima, odnosno obalnim područjima turistička aktivnost je sezonskog karaktera i vezana je za ljeto. Uvođenjem selektivnih oblika turizma na ta područja i proširenjem pružanja turističkih usluga na zaleđe obale umanjuje se nepovoljna sezonalnost.

Isto tako je važno promijeniti odnos dvaju osnovna parametara koji određuju ekonomske učinke turizma: prosječni prihodu po gostu/danu i ukupan broj noćenja. Treba težiti povećanju prihoda po gostu, čime s jednakim brojem gostiju postizemo bolje ekonomske učinke. Povećanjem broja noćenja – jačanjem masovnog turizma povećava se pritisak turizma na okoliš i na infrastrukturu.

Za takav razvoj turizma od osobitog značaja su motivirani ljudi koji posjeduju odgovarajuća znanja i vještine. Na unaprjeđenju ljudskih potencijala treba stalno raditi, što zahtjeva organizacijske i financijske preduvjete. Samo takvi kadrovi osigurat će visoku kvalitetu usluga svih komponenti turističke ponude.

Konkurentnost hrvatskog turizma ovisi i o njegovoj prepoznatljivosti pa je potrebno razviti jedinstven turistički proizvod ili regionalni turistički proizvod (ukupna iskustva turista koja zadovoljavaju njihova očekivanja, uključujući iskustva sa smještajem, prirodnim i kulturnim atrakcijama, zabavom, prijevozom, ugostiteljstvom, domaćinima, itd.).

CILJEVI PROGRAMA RAVNOMJERNOG RAZVOJA HRVATSKE

HSS je kroz povijest bio ključna politička stranka hrvatskog naroda, uvijek se baveći najvažnijim pitanjima za budućnost Hrvatske. HSS to može i mora opet biti, jer jedina svrha našeg postojanja jest pošteno i odgovorno političko djelovanje na dobrobit svih hrvatskih građana i hrvatske države.

Zato program Ravnomjerni razvoj Hrvatske za prvi cilj ima povećanje zaposlenosti i to kroz razvoj temeljen na znanju, inovacijama, obrazovanju i informacijskom društvu, kroz održivi razvoj temeljen na boljem korištenju sirovinke osnove i prirodnih resursa, te povećanju konkurentnosti.

Socijalna kohezija i pravda je cilj naše politike, jer je potrebno smanjiti socijalnu ranjivost pojedinca i skupina, kroz povećanje socijalne uključenost, lakšeg pristupa svih skupina društva obrazovanju, cjeloživotnom učenju i domeni rada, boriti se protiv siromaštva i ukupno poboljšati kvalitetu života naših građana.

Kroz ravnomjeren razvoj cijele Hrvatske želimo jačati policentričan regionalni razvoj i smanjivati razlike u gospodarskoj razvijenosti i životnom standardu, s naglaskom na ruralna područja, podupirati područja s razvojnim poteškoćama i obavljati potrebne pripreme za korištenje EU fondova kroz participativne procese.

PRIORITETI

POTPOMOGNUTA PODRUČJA

- Povratak iseljenog stanovništva, zadržavanja postojećeg i privlačenja novog stanovništva te poticanja većeg prirodnog prirasta
- Podizanje opće razine obrazovanosti u područjima s razvojnim poteškoćama

- Privlačenje novih investicija, osobito izvozno orijentiranih
- Umrežavanje javnog, poslovnog i znanstveno-istraživačkog sektora

OKOLIŠ

Zaštita prirode

- Uspostava učinkovitog utvrđivanja stanja prirode i sustava praćenja toga stanja (monitoringa)
- Zaštita staništa i bioraznolikosti, te geološke i krajobrazne raznolikosti
- Nastavak nastojanja da hrvatska ostane slobodna od GMO-a
- Razvoj zaštićenih područja uz zadovoljavanje potreba lokalne zajednice

Zaštita okoliša

- Planovi i programi razvoja te gospodarenja prostorom izrađeni na temelju relevantnih podataka i dostupni svim potencijalnim korisnicima
- Uspostava učinkovitog sustava zaštite zraka, voda, mora i tla i monitoring
- Jačanje procjene utjecaja na okoliš
- Razvoj gospodarstva u segmentu gospodarenja otpadom
- Rekonstrukcija velikih onečišćivača i uvođenje ekološke dozvole za mala i srednja poduzeća koja su onečišćivači
- svako, a pogotovo namjerno onečišćenje okoliša treba podlijegati i kaznenoj odgovornosti

Energetska učinkovitost i obnovljivi izvori energije

- Potaknuti razvoj gospodarskih potencijala Hrvatske baziranih na domaćem znanju i tehnologiji te na domaćim izvorima energenata
- Poticati inovacije i ulaganja u projekte koji rezultiraju energetske učinkovitošću

Poticati istraživanja i projekte koji doprinose sprječavanju i ublažavanju klimatskih promjena

Administrativna organiziranost i kapaciteti

- Jačati administrativne kapacitete
- Stvoriti jedinstvenu znanstvenu bazu podataka, uz obvezu dostavljanja podataka svih relevantnih istraživanja financiranih iz proračuna, koja bi bila otvorena javnosti
- Otvarati nova radna mjesta u svim segmentima zaštite okoliša
- Sustav javnih rasprava treba učiniti još transparentnijim i učinkovitijim
- Jačati i unaprijediti sustav obrazovanja i edukacije

VODNO GOSPODARSTVO

Vodoopskrba

- Zaštititi izvorišta pitke vode od onečišćenja
- povećanje opskrbljenosti stanovništva iz javnih vodoopskrbnih sustava sa sadašnjih prosječno 76% na prosječno 85-90%
- izgradnja i rekonstrukcija magistralne i sekundarne vodoopskrbne mreže
- unaprijediti upravljanje vodoopskrbnim sustavima, smanjiti gubitke vode iz vodoopskrbne mreže na 20 %
- pripremiti projektnu i studijske dokumentaciju za projekte koji će se financirati iz EU fondova 2011.-2013, te u financijskoj perspektivi 2014.-2020.

Zaštita voda i mora

- izgradnja sustava javne odvodnje i uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, te povećanje priključenosti kućanstava na sustav odvodnje na 60% do 2020. godine
- zaštita površinskih i podzemnih kao rezerve vode za piće
- jačanje međunarodne suradnje na zaštiti i kontroli režima voda
- intenzivno pripremiti studijsku i projektnu dokumentaciju za projekte koji će se financirati iz EU fondova u financijskoj perspektivi do 2020. godine.

Zaštita od štetnog djelovanja voda – kao osnovnu djelatnost provoditi putem Hrvatskih voda

- dostizanje učinkovitosti sustava zaštite od poplava na sadašnjih 70% na 85% ko kraja 2020. godine
- prioritetno graditi obrambene nasipe i druge vodne građevine (retencije, akumulacije, ustave) na područjima ugroženim od poplava
- redovno održavati vodotoke I i II reda, te završiti obnovu melioracijskih kanala III i IV reda do kraja 2013. godine
- priprema zakonodavnog okvira za ostvarenje projekta uređenja ulaznog profila Save u RH, regulacijom i izgradnjom sustava višenamjenskih vodnih stuba i drugih objekata za regulaciju režima voda
- priprema studijske i projektne dokumentacije za EU fondove za financijsku perspektivu do 2020. godine

Navodnjavanje

- umjesto pilot projekata realizacija velikih, cjelovitih sustava
- priprema projektne i studijske dokumentacije za projekte koji će se financirati iz EU fondova 2011.-2013, te u financijskoj perspektivi 2014.-2020.
- povećanje istraživanja u vezi s navodnjavanjem i drugim oblicima borbe protiv suše
- poticanje poljoprivrednika na uvođenje i korištenje sustava za navodnjavanje i osmišljavanje organizacionih oblika krajnjih korisnika

PROMET

Cestovni promet

- nastavak izgradnje novih autocesta te brzih cesta
- asfaltirati i pojačano održavati državne ceste;
- izgradnja i projektiranje spojeva na autoceste (čvorovi)
- rekonstrukcija i uređenje cesta na otocima (otočni program)
- denivelacija i osiguranja cestovno željezničkih prijelaza
- nastavak programa obnove državnih cesta po programu Betterment
- upis cesta u zemljišne knjige
- napraviti preraspodjelu sredstava iz naknade za financiranje građenja i održavanja javnih cesta te izraditi nova mjerila za raspored sredstava na županijske uprave za ceste u korist županijskih uprava za ceste ili proračuna JLS-a u skladu s planom i programom održavanja i izgradnje cesta način da se u sljedećem razdoblju poveća njihov prihod koji dobivaju od države

Željeznički promet

- projektiranje i fazna izgradnja dvokolosječne nizinske željezničke pruge na relaciji Rijeka– Zagreb– mađarska granica uz maksimalno korištenje domaće elektroindustrije;
- izgradnja prigradske željezničke infrastrukture;
- zaštita svih cestovno – željezničkih prijelaza u sljedećih 8 godina;
- elektrifikacija svih željezničkih koridora;
- izrada projekata obnove postojećih željezničkih pravaca i priprema za kandidiranje na strukturne fondove EU

Zračni promet

- izgradnja nove zračne luka Zagreb po jednom od modela kao čvorišta zračnog prometa za širu regiju
- jadranske zračne luke trebaju i dalje poticati direktne linije u funkciji turizma
- Hrvatsku kontrolu zračnog prometa pozicionirati kao vodeći subjekt u svojoj djelatnosti u jugoistočnoj, odnosno središnjoj Europi
- omogućiti iskorištavanje potencijala koji imaju sportske luke i aero-klubovi, kroz pomoć u izgradnji infrastrukture sportskih zračnih luka s državne razine.

Pomorstvo

- razvoj pomorstva u svim segmentima, od lučke infrastrukture, modernizacije pristaništa, izgradnje trajekata u domaćim brodogradilištima, unaprjeđenje brzobrodskog povezivanja kopna i otoka i samih otoka;
- nastaviti sa koncesioniranjem linija u javnom obalnom linijskom pomorskom prometu
- unapređenje zaštite i upravljanja pomorskim dobrom, a što uključuje i decentralizaciju upravljanja, pojednostavljenje sustava određivanja granice pomorskog dobra i upis pomorskog dobra u katastar i zemljišne knjige;
- posebnu pozornost posvetiti zaštiti Jadrana koji je po definiciji zatvoreno more razvijajući sustav nadzora i zaštite;
- nastaviti sa modernizacijom luka Rijeka, Zadar, Ploče, Šibenik i Dubrovnik
- unaprjeđenje socijalnih i radnih uvjeta pomoraca i brodaraca te njihova permanentna edukacija

Riječni promet

- uređenje plovnog puta Drave i Save
- izgradnja kanala Dunav-Sava

Promet u jedinicama regionalne i lokalne samouprave

- subvencioniranje prijevoza putnika u ruralnim sredinama od strane centralne države te regionalne samouprave

ZDRAVSTVO

- Ravnomjeren razvoj zdravstvenih kapaciteta, pravedna i kvalitetna dostupnost zdravstvene zaštite
- Učinkovita organizacija hitne medicinske pomoći
- Unapređenje ruralnog zdravlja
- Uređenje palijativne skrbi
- Stabilno i transparentno financiranje zdravstvenog sustava
- Poboljšanje ljekarništva i uporabe lijekova
- Očuvanje okoliša i razvoj zdravstvenog i lječilišnog turizma kao faktora poboljšanja zdravlja
- Povećanje istraživanja i primjena novih tehnologija u zdravstvu

MALO I SREDNJE PODUZETNIŠTVO

- Osigurati zakonske, institucionalne i administrativne preduvjete da se poduzetnički pothvat u Republici Hrvatskoj može realizirati-legalizirati brzo, jednostavno i jeftino
- Osigurati da pravna država kroz učinkoviti pravosudni sustav osigura poštivanje rokova plaćanja i sankcioniranje sive ekonomije i rada na crno
- Snažnije aktiviranje poduzetničkog potencijala, posebice mladih i žena
- Uvođenje poduzetništva u sve razine sustava obrazovanja i cjeloživotnog učenja
- Primjena inovacija i inovativnih procesa u malom gospodarstvu
- Formiranje Koordinativnih tijela na županijskim razinama (razvojne agencije, poduzetnički centri, sustav obrtničke i gospodarske komore, županijski i gradski odjeli) koja će kroz partnerski odnos udruživati sredstva, aktivnosti i kadrove s ciljem utvrđivanja liste projekata subjekata malog gospodarstva za investiranje, liste potencijalnih izvoznika, te liste potencijalnih ulagača
- Stavljanje u funkciju infrastrukturno opremljenih poduzetničkih zona
- Infrastrukturno opremanje poduzetničkih zona, a posebice onih većih od 50 ha
- Stvaranje institucionalnog sustava od ministarstava preko razvojnih agencija, za pripremu projekata i korištenje sredstava iz strukturnih fondova subjekata malog gospodarstva
- Uspješno korištenje sredstava strukturnih fondova od strane subjekata malog gospodarstva-od bespovratnih sredstava-grantova za uvođenje novih tehnologija i jačanje konkurentnosti, do korištenja kvalitetnih jamstava i mikro kredita

POLJOPRIVREDA I RURALNI RAZVOJ

- Uređenje poljoprivrednog zemljišta kroz: sređivanje zemljišno – knjižnog stanja, okrupnjavanje poljoprivrednog posjeda
- Restrukturiranje i modernizacija poljoprivrednih gospodarstava, modernizacija stočarskih farmi
- Povećanje samodostatnosti u proizvodnji hrane
- Povećanje navodnjavanih i melioriranih površina
- Poboljšanje infrastrukture vezano uz razvoj i unapređenje poljoprivrede i šumarstva
- Podrška samoopkrbnim gospodarstvima u procesu restrukturiranja
- Povećanje primarne prerade i proizvodnje proizvoda s dodanom vrijednošću
- Jačanje turističke djelatnosti
- Jače povezivanje poljoprivredne proizvodnje i turizma
- Otvaranje novih kanala prodaje proizvoda
- Promocija hrvatskih tradicionalnih poljoprivredno-prehrambenih i obrtničkih proizvoda i hrvatske tradicionalne kuhinje
- Potpora marketinškoj pripremi proizvoda za tržište
- Poboljšanje stručne izobrazbe i informiranja
- Poticanje preuzimanja i širenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija, elektroničkoga poslovanja, elektroničkih vještina i elektroničkog učenja
- Jačanje udruživanja proizvođača, poticanje kroz stimulaciju i olakšice za članove
- Potpora proizvođačima i proizvođačkim grupama koji sudjeluju u programima za proizvode s oznakama kakvoće i programima za veću potrošnju mlijeka, ribe, voća i povrća, maslinova ulja i drugih osobito vrijednih namirnica
- Provedba poljoprivredno-okolišnog programa i upravljanje područjima NATURA 2000
- Potpora proizvodnjama na područjima s težim uvjetima gospodarenja
- Poticanje i promicanje ekološke proizvodnje
- Obnova i razvitak sela (uključujući duhovnu i materijalnu kulturu, naslijeđe, seoske običaje i manifestacije)

- Proširenje gospodarskih aktivnosti u ruralnom području na nepoljoprivredne djelatnosti (diverzifikacija)
- Poboljšanje i olakšanje pristupa financijskim i kreditnim sredstvima u ruralnim područjima
- Potpora za pripremu i upravljanje projektima
- Jačanje uloge institucija i organizacija u poljoprivredi: Hrvatske poljoprivredne agencije, Agencije za zemljište i Hrvatskog centra za poljoprivredu hranu i selo, a Hrvatsku poljoprivrednu komoru promicati kao legalnog predstavnika poljoprivrednika

ŠUMARSTVO

Doprinos sektora šumarstva ukupnom gospodarstvu, osobito malom i srednjem poduzetništvu

- Poboljšati upravljanje i povećati prodaju nedrvenih proizvoda šuma, te time osigurati prihode stanovnika u ruralnim područjima, kao dopunsko ili osnovno zapošljavanje
- Povećati korištenje biomase kao gospodarske sirovine za proizvodnju energije
- Povećati korištenje šuma u turističke i rekreacijske svrhe, povećati prihode od lovstva
- Uključiti lokalne zajednice u odlučivanje o korištenju šuma i distribuciji prihoda iz šuma na svom području
- Razminirati šume i šumsko zemljište
- Napraviti plan korištenja šumskog zemljišta koje nije obraslo šumom

Gospodariti šumama u vlasništvu Republike Hrvatske putem trgovačkog društva

- Nastaviti s prilagodbama i restrukturiranjem Hrvatskih šuma d.o.o
- Zakonski jasnije odrediti gospodarenje, prodaju ili sakupljanje nedrvenih proizvoda i pružanje usluga
- Privatizirati djelatnosti koje nemaju direktan utjecaj na gospodarenje šumama, čime bi se dijelom rješavao i dio zaposlenika Hrvatskih šuma
- Poticati razvoj drvne industrije
- Jačati izvozno orijentirane subjekte te povezivanje poslovnih subjekata (clusteri, kooperacije, udruženja)
- Zakonski regulirati zapošljavanje stručnog, licenciranog kadra u subjektima

RIBARSTVO

Općenito:

- Valorizirati doprinos ribarstva kulturi i tradiciji mediteranske Hrvatske
- Izjednačiti uvjete poslovanja u sektoru s uvjetima drugih zemalja EU na Mediteranu

Ribolov na moru:

- usklađivanje kapaciteta flote s raspoloživim resursima kroz izradu planova upravljanja
- osigurati kakvoću ulova kroz opremljenost flote
- izgradnja ribarskih luka i iskrcajnih mjesta, poglavito onih na otocima koji hrvatskoj ribolovnoj floti osiguravaju veću mogućnost korištenja resursa na otvorenom moru i ZERP-u
- uključivanje ribolova i pratećih aktivnosti u regionalnu i ruralnu politiku
- izgradnja potrebnih popratnih sadržaja (skladišta, servisi, i sl.)
- očuvanje i pozicioniranje tradicionalnog ribolova
- jačanje nadzora i kontrole te uspostava odgovarajućeg sustava prikupljanja podataka
- snažnije povezivanje znanosti i sektora
- jačanje zadruge odnosno organizacija proizvođača

Marikultura i akvakultura

- modernizacija proizvodnih površina u akvakulturi
- definiranje prostorno planskih elemenata i pozicioniranje marikulture u obalnom području
- integracija uzgoja i prerade uz poticanje diversifikacije proizvodnje i dodavanja vrijednosti

- stimuliranje razvojnih projekata, znanstveno-tehnološke suradnje i transfera tehnologije
- integriranje akvakulture i marikulture u razvojnu politiku ruralnih i obalnih prostora
- smanjivanje parafiskalnih davanja u cilju izjednačavanja troškova poslovanja s onima u drugim zemljama EU

Slatkovodni ribolov

- očuvanje ribljih resursa u otvorenim vodama
- pozicioniranje tradicionalnih ribolovnih djelatnosti

Prerada

- razvoj i modernizacija prerađivačkih kapaciteta uz poštivanje okolišnih standarda, standarda higijene i sigurnosti hrane
- razvoj novih proizvoda
- stimuliranje razvojnih projekata, znanstveno-tehnološke suradnje i transfera tehnologije

TURIZAM

- Stvarati poslovno poticajno okruženje na nacionalnoj razini za razvoj turizma (monetarno-kreditna i fiskalna politika, poticajna politika zapošljavanja i dr.)
- Olakšati investicije u turizmu, osobito privatno-javno partnerstvo
- Završiti proces privatizacije i restrukturiranja hotelskih poduzeća, te uključiti postojeće, a neiskorištene kapacitete u turističku ponudu (hotelske i druge objekte u državnom vlasništvu)
- Prostorne planove prilagoditi potrebama očuvanja okoliša kao turističkog resursa i donositi razvojne prostorne planove uključivanjem svih zainteresiranih subjekata na određenom području, ali i razvijati turizam u skladu s kriterijima gradnje i prostornim planovima
- Razvijati selektivne oblike turizma (ruralni, agro, eko-turizam, kulturni, zdravstveni turizam i dr)
- Poboljšati suradnju u cilju razvoja selektivnih oblika turizma između turizma i drugih sektora: kulture, sporta, zdravstva, zaštićenih područja i dr.
- Povezati turizam i poljoprivrednu proizvodnju, odnosno stvoriti važan prodajni kanal za hrvatske poljoprivredne i prehrambene proizvode
- Razvijati zone elitnog turizma
- Stvoriti cjelogodišnju raznovrsnu ponudu, smanjiti sezonalnost turizma
- Poboljšati upravljanje ponudom, promocijom i prodajom proizvoda (upravljanje destinacijom), u kojem uz državne i javne službe (ministarstvo i turističke zajednice) značajno mjesto imaju jedinice lokalne samouprave, te aktivno uključiti i kapacitete putničkih agencija
- Poboljšati učinkovitost sustava turističkih zajednica,
- Jačati organizacijske oblike udruživanja privatnog sektora, strukovne udruge i klastere
- Nastaviti i poboljšati promociju hrvatskog turizma osobito kroz sustavno korištenje mogućnosti informacijsko-komunikacijske tehnologije